

Naaxia[®] int opo (Novartis, s. r. o.) – Natrii spaglumas 38 mg + Natrii isospaglumas 12 mg (kys. N-acetylaspartylglutámová) v 1 ml (= 30 kv.) rozt. Oftalmologikum, antialergikum, kt. sa používa v th. akút. a chron. konjunktivitídy alergického pôvodu a vernálnej konjunktivitídy.

nadhmotnosť – zvýšená telesná hmotnosť Podľa klasifikácie SZO z 30 pacientov má nadhmotnosť (index telesnej hmotnosti, body mass index, BMI nad 26,4 kg/m²), 9 pacientov má I. stupeň obezity (BMI 32,23±1,22 kg/m²), 8 pacientov – II. stupeň obezity (BMI 36,95±1,16 kg/m²) a 12 pacientov – III. stupeň obezity (BMI 47,76±5,20 kg/m²); →*obezita*.

nádory očnice – [*neoplasma orbitae*] sú dosť časté, môžu byť benígne a malígne. K **benígnym nádorom** patria fibrómy, osteómy, lymfómy, lymfangiómy a angiómy. Nie sú zriedkavé ani dermoidné cysty s rozličným obsahom a adenómy, kt. vychádzajú zo slznej žľazy.

Malígne nádory očnice zahrňujú sarkómy, z kt. sa podľa pôvodu vyskytujú fibrosarkómy, lymfosarkómy, myxosarkómy a endoteliómy. Prim. karcinómy sú ojedinelé, z nich sa najčastejšie vyskytujú adenokarcinómy, kt. vychádzajú zo slznej žľazy. Tie sú relat. benígne. Môže sa vyskytovať aj metastatický karcinóm.

Malé nádory nemusia vyvolávať klin. príznaky. Pri ďalšom raste nádoru sa zjavuje diplopia a skoro súčasne dislokácia bulbu spojená s protrúziou a obmedzená pohyblivosť bulbu. Vízus môže byť dlho neporušený.

Dg. – stanovuje sa pomocou rtg, izotopov, echokardiografie a CT. Predoperačne sa vykonáva biopsia, kt. je často rozhodujúca pre th.

Th. – benígne nádory sa extirpujú, pri malígnych treba často exenterovať očnicu. Endoteliómy dobre reagujú na aktinoterapiu. Cytostatiká prichádzajú do úvahy ako druhoradé lieky.

nádory odontogénne – [*neoplasma odontogenes*] nádory vychádzajúce zo zubných tkanív. Môžu byť benígne al. malígne. K **benígnym odontogénnym** nádorom patrí ameloblastóm, odontóm a i.

Ameloblastóm – vychádza z epitelu zubných tkanív. Vyskytuje sa najmä v 3. – 4. decéniu, najmä v oblasti uhla a tela sánky, kt. sa jrbo+lato masívne zväčšuje. Na rtg tvorí cystické splývajúce prejasnenia. Je benígný, má sklon k recidíve. *Th.* spočíva v extirpácii, príp. resekcií sánky.

Odontóm – manifestuje sa ako tvrdé nebolestivé vykľutenie čeľuste. Na rtg sa prejavuje ako ohraničené prejasnenie so zhlukom drobných zúbkov. V th. sa odporúča extirpácia.

Ostatné odontogénne nádory sú zriedkavé. Zahrňujú adenoameloblastóm, odontogénny fib-róm, odontomyxóm, cementóm, dentinóm. Vyskytujú sa väčšinou u mladých osôb ako menšie rezistencie. V th. sa uplatňuje extirpácia, pri recidíve parciálna resekcia čeľustí.

Epulis je útvar nasadajúci na alveolový výbežok čeľustí, zvyčajne medzi 2 zubmi, kt. imponuje ako nádor, ale má rozličnú etiológiu a histol. štruktúru.

- *Epulis gigantocellularis* je mäkký, červenofialový, ľahko krvácajúci útvar so sklonom k recidíve, pokladá sa za resorpčný úkaz. Na rtg sú roztlačené zuby a lýza kostí.
- *Epulis fibromatosa* je ružový väzivový nádorček.
- *Epulis granulomatosa* je mäkký krvácavý útvar veľkosti oruieška. Ide o zápalové granulačné tkanivo.
- *Epulis congenita* je zriedkavý solitárny polgulovitý tuhší nádorček pokrytý normálnou sliznicou u dojčiat, zväčša dievčat.

- *Epulis congenita pigmentosa* (pigmentový choristóm) je veľmi zriedkavý nádor, s Ø ~ 20 mm aj viac, na reze čierny, pp. neuroektodermového pôvodu. Na rtg je ohraničené prejasnenie. Th. spočíva v excízii.

Fibroma fissuratum je nádorovitý útvar väčšinou vo frontálnom úseku maxily s lištovito zbrázdneným povrchom. Sú to duplikatúry utvorené chron. dráždením okrajom snímateľnej zubnej protézy. V th. sa používa excízia s následnou plastickou rekonštrukciou ústnej predsiene.

Malígna odontogénne nádory zahŕňajú osteosarkómy a →Ewingov sarkóm.

Ostesarkómy sa manifestujú zväčšením kostí a patol. fraktúrami, pri Ewingovom sarkóme je častá bolesť. Dg. sa stanovuje podobne ako pri sarkómoch mäkkých tkanív. Pred biopsiou podozrivého útvaru sa má pacient odoslať na špecializované pracovisko, kde sa určí štádium nádoru. V niekt. prípadoch sa dá dg. určiť punkčnou biopsiou. Chir. th. pozostáva z amputácie al. operáciou so zachovaním končatiny (býva úspešnejšia na hornej končatine). Výskyt lokálnych recidív a prežitie je rovnaké. Rádioterapia sa pred operáciou neindikuje, pretože osteosarkóm je rádiorezistentný. Pooperačné ožiarenie je o niečo úspešnejšie. Adjuvantná chemoterapia predlžuje prežitie. Podávajú sa kombinácie vysokých dávok aktinomycínu D, bleomycínu, cisplatiny, cyklofosfamidu, doxorubicínu a metotrexátu. Pri osteosarkómoch je účinný aj ifosfamid. Pooperačná adjuvantná chemoterapia dosahuje 2 – 5-r. bezrelapsové prežitie v 60 – 65 % prípadov, bez adjuvantnej chemoterapie prežíva rovnaký čas len 20 – 40 % pacientov. Predoperačná chemoterapia u niekt. pacientov výrazne zmenší nádor Ak sa dosiahne nekróza > 90 % nádorových buniek, zníži sa výskyt lokálnych recidív a zlepši prežitie. Pri osteosarkóme s kompletne resekovateľnými plúcnymi metastázami možno vyliečiť 20 – 40 % pacientov. Chemoterapia aplikovaná počas adjuvantnej chemoterapie môže byť efektívna pri relapse, ak interval medzi ukončením adjuvantnej chemoterapie a relapsom je > 6 mes. Pri pokročilej chorobe je najúčinnnejší doxorubicín, cisplatina, ifosfamid a vysoké dávky metotrexátu s leukovorínom. Účinnosť ostatných chemoterapeutík je výrazne nižšia.

nádory pankreasu, endokrinného – delia sa na hormónovo inaktívne a hormónovo aktívne. Neaktívne vznikajú z A buniek a v 90 % prípadov sú malígne. Hormónovo aktívne nádory pankreasu sú epitelového pôvodu a vyrastajú z Langerhansových ostrovčekov. Morfol. ide zvyčajne o adenómy al. adenokarcinómy. Ich rast je relat. pomalý, iba časť z nich javí príznaky malignity. Klin. symptomatológiu neurčuje veľkosť nádoru, ale tvorba hormónovo aktívnych látok a metastázy. Klasifikujú sa podľa druhu produkovaného hormónu. Hormónovo aktívne nádory sú inzulínómy (z B buniek), glukagonómy (z buniek A), gastrinómy (z buniek G), somatostatínómy (z buniek D), VIPómy (z buniek D1). Patrí sem aj mnohonásobná endokrinná adenomatóza I. a II. typu.

Inzulínóm – je prevažne solitárny benígny adenóm (len zriedka viacpočetnejší) v 10 % prípadov môže byť malígny. Inzulín uvoľňuje obyčajne periodicky, čo má za následok ťažké hypoglykemické stavy. Chron. hypoglykémia zapríčiňuje poruchy CNS. Dg. vychádza z klin. príznakov hypoglykémie, stanovenia inzulínu, proinzulínu a peptidu C, príp. i. v. tolbutamidového testu. Lokalizovať nádor pomôže USG, CT a selektívna, resp. superselektívna angiografia. Th. je chir., konzervatívne možno použiť diazoxid a streptozocín. Prognóza je uspokojuvajúca, chir. možno vyliečiť 70 – 75 % pacientov, v 20 – 25 % prípadov vznikajú recidívy.

Glukagonóm – vychádza z buniek pankreasu a vyvoláva diabetes mellitus stredne rezistentný voči inzulínu, migrujúci erytematózny exantém, zmeny osobnosti, chudnutie a ulcerácie v ústnej dutine. Prítomná býva anémia, hyperglykémia, hyperkalciémia a zvýšené hodnoty glukagónu nalačno (> 150 pg/ml). Nádory lokalizované v pankrease sa dg. CT vyšetrením al. endoskopickou untrasonografiou. Th. je chir. Pri inoperabilných nádoroch sa okrem symptomatickej th. diabetu podáva oktreotid, kombinácia streptozocínu s doxorubicínom al. dakarbazín.

Gastrinómy – vychádzajú z deltabuniek pankreasu, ale opísali sa aj v stene tenkého čreva a žalúdku. Väčšina nádorov je malígnych. Prejavujú sa ako Zollingerov-Ellisonov sy. – rezistentné ulcerácie, najčastejšie v dvanástniku, kt. vyvoláva nadmerná produkcia HCl v žalúdku. Dg. sa stanovuje na základe vyšetrenia gastrínu v sére (> 1000 pg/ml) a bazálnej produkcie HCl (> 15 mmol/h). V nejasných prípadoch sa vykoná stimulačný sekretinový test, endoskopická ultrasonografia a oktreotidová gamagrafia s ^{123}In . Th. je najskôr medikamentózna (vysoké dávky ranitidínu p. o. 150 mg 4-krát/d al. i.v. 50 mg 4-krát/d). Účinný je aj omeprazol 20 – 360 mg/d p. o. v 3 rozdelených dávkach. Až po stabilizácii sa indikuje chir. výkon. Resekuje sa nádor a metastázy. Pri metastatickom nádore, kt. neodpovedá na H_2 -blokátory al. u pacientov, kt. nedodržia režim, je nevyhnutná totálna gastrektómia. Cytostatická th. kombináciami doxorubicínu, 5-fluóruuracilu, streptozocínu a dakarbazínu sa dosahuje len parciálna remisia. U niekt. pacientov sje účinný oktreotid v dávke 500 mg 3-krát/d s. c. a interferón a 3 mil. j./d al. 3-krát/týžd.

Somatostatinóm – vychádza z buniek D ostrovčeklov a produkuje somatostatín. Klin. sa prejavuje triádou: dyspepsia, diabetes mellitus a cholelitiáza s pretiahnutým a dilatovaným žlčníkom. Dg. sa opiera o CT, gamagrafiu s oktreotidom označeným ^{123}In a stanovenie somatostatínu v sére (za patol. sa pokladajú hodnoty > 100 pmol/l). Th. je chir., pri inoperovateľných nádoroch sa podáva chemoterapia ako pri inzulínóme a symptomaticky oktreotid.

VIPóm – vychádza z buniek D1 a vylučuje vazoaktívny črevný peptid (VIP). Označuje sa aj ako pankreatická cholera, Vernerov-Morrisonov sy., WDHA (angl. watery diarrhoea, hypokalemia, hypochloremia). Klin. sa prejavuje ťažkou hnačkou s následnou dehydratáciou, hypokaliémiou a metabolickou acidózou. Th. spočíva v substitúcii tekutín a elektrolytov a v chir. odstránení nádoru.

PPóm – je nádor produkujúci pankreatický polypeptid (PP). Môže byť lokalizovaný aj v čreve a bronchoch.

Th. schémy používané pri neuroendokrinných nádoroch

DOX + STZC: doxorubicín 50 mg/m^2 i. v. 1. a 22. d + streptozocín 500 mg/m^2 i. v. 1. až 5. d; cyklus sa opakuje raz/6 týžd.

FCD: 5-fluóruuracil 500 mg/m^2 i. v. 1. a 8. d + cyklofosamid 500 mg/m^2 i. v. 1. a 8. d + dakarbazín 200 mg/m^2 i. v. 1. a 8. d; cyklus sa opakuje raz/4 týžd.

STZC + 5-FU: streptozocín 500 mg/m^2 i. v. 1. až 5. d + 5-fluóruuracil 400 mg/m^2 i. v. 1. až 5. d; cyklus sa opakuje raz/5 týžd.

nádory vaječníkov – [*neoplasma ovarii*] tvoria ~ 5 % všetkých ženských chorôb a ~ 15 % ženských nádorov; sú na 3. mieste, v mortalite však na 1. mieste – majú z malígnych gynekol. chorôb najhoršiu prognózu. Zriedkavejšie sú u žien < 40 -r., s vekom sa ich výskyt zvyšuje. V $\frac{3}{4}$ prípadov ide o pokročilé nádorové ochorenie už v čase stanovenia dg. (III. – IV. štádium). Gynekol. vyšetrenie, vagínová a abdominálna sonografiá a vyšetrenie nádorových markerov môže odhaliť chorobu, ale nehodia sa na skrining.

Klinicko-patologická klasifikácia nádorov vaječníkov

I *Epitelové nádory*

II *Nádory zo strómy zárodočnej lišty* – nádory zo Sertolihov-Leydigových buniek, granulózovobunkové nádory, androblastóm, tekóm, arenoblastóm

III *Nádory zo zárodočných buniek* – dysgerminóm, embryový karcinóm, teratóm, choriokarcinóm, nádory zo žltkového vaku

IV *Zmiešané nádory* (zárodočných buniek + zárodočnej lišty) – gonadoblastóm

V *Ostatné prim. nádory* (orgánovo nešpecifické) – mezenchýmové a neurogénne nádory

VI Sek. (metastatické) nádory – najčastejšie pri karcinóme prsníka, kolorektálnych karcinómoch, nádorových iných pohlavných orgánov

TNM klasifikácia nádorov vaječníkov

TNM	FIGO	Definícia
TX	–	prim. nádor nehodnotiteľný
T0	–	bez nálezu nádoru
T1	I	nádor ohraničený na ováriá (jedno al. oboje)
T1a	IA	nádor ohraničený na jedno ovárium, intaktné puzdro, bez malígnych buniek v ascite al. peritoneálnom výplachu
T1b	IB	nádor ohraničený na obidve ováriá, intaktné puzdro, bez malígnych buniek v ascite al. peritoneálnom výplachu
T1c	IC	nádor ohraničený na jedno al. obidve ováriá s jedným z nasledujúcich faktorov: ruptúra puzdra, malígne bunky v ascite al. peritoneálnom výplachu
T2	II	nádor postihuje jedno al. obidve ováriá a šíri sa v panve
T2a	IIA	šírenie a/al. implantáty na utere a/al. tube (ách), bez malígnych buniek v ascite al. peritoneálnom výplachu
T2b	IIB	šírenie na iné štruktúry panvy, bez malígnych buniek v ascite al. peritoneálnom výplachu
T2c	IIC	šírenie v panve (2a al. 2b) s malígnymi bunkami v ascite al. peritoneálnom výplachu
T3	III	nádor postihuje jedno al. obe ováriá s mikroskop. a/al. metastázami na peritoneu mimo panvy a/al.
N1		
T3a	IIIA	mikroskopické metastázy na peritoneu mimo panvy
T3b	IIIB	makroskopické metastázy na peritoneu mimo panvy $\leq \varnothing 2$ cm
T3c	IIIC	metastázy na peritoneu mimo panvy $\varnothing > 2$ cm a/al. metastázy v regionálnych uzlinách
M1	IV	vzdialené metastázy

Štádiá ochorenia podľa skupín

AJCC/UICC		FIGO		
IA	T1a	N0	M0	IA
IB	T1b	N0	M0	IB
IC	T1c	N0	M0	IC
IIA	T2a	N0	M0	IIA
IIB	T2b	N0	M0	IIB
IIC	T2c	N0	M0	IIC
IIIA	T3a	N0	M0	IIIA
IIIB	T3b	N0	M0	IIIB
IIIC	T3C	N0	M0	IIIC
	akékoľvek T	N1	M0	
IV	akékoľvek T	akékoľvek N	M1	IV

V etiológii nádorov ovária sa pripisuje veľký význam pôsobeniu estrogénov. Pri každej ovulácii sa naruší povrch ovárií, pričom estrogény zvyšujú riziko proliferácie epitelu ovária. Riziko nádoru totiž klesá s počtom gravidít, laktáciou, podviazaním vajíčkovodov a užívaním hormónovo antikoncepcie. Naopak dlhodobá ovulačná aktivita (včasná menerche, neskorá menopauza) zvyšuje riziko nádoru. Rast incidencie nádoru s vekom sa vysvetľuje ako následok zvýšených hodnôt hypofýzových gonadotropínov; ich hodnoty sú najvyššie v 50. – 60. r. veku. U pacientiek s Ca ovarii sa pozoroval častejší výskyt mutácie rozličných onkogénov, ako *K-ras* a *p53*, amplifikácia onkogénov *c-mys* a *HER-2/neu*. Asi v 5 – 10 % nádorov sa zisťuje familiárny výskyt. Ide najmä o ženy s mutáciou génov *BRCA-1* a *BRCA-2*.

V 4/5 nádorov ovária ide o epitelové nádory. Môžu byť benígne, hraničné (atypické proliferujúce nádory) al. malígne.

Ca ovarii môžu vychádzať z gonocytov (~ 20 % nádorov ovárií) al. špecifickej strómy. Možno ich rozdeliť na nepravé a pravé nádory.

K **nepravým nádorom** ovárií patria **retenčné cysty** (folikulová cysta a cysty žltého telieska). *Folikulová cysta* vzniká z Graafovho folikula, kt. perzistuje, oprčiom sa ešte zväčšuje; je tenkostenná. *Cysta žltého telieska* tvoria tekoluteinálne bunky žltého telieska. Cysty bývajú pomerne malé. Luteínové cysty sú následkom hyperstimulácie ovárií choriogonadotropínmi pri hydatidóznej mole a choriokarcinóme.

Endodermový sinusový nádor napodobňuje štruktúry žltkového vaku. Pozostáva z embryových buniek. V nádore sa nachádza α -fetoproteín, kt. hodnoty bývajú zvýšené aj v sére. Rýchly rast, nekrózy a metastázy podmieňujú zlú prognózu.

Pravé nádory ovárií možno rozlišovať podľa skladby al. hormónovej aktivity. K epitelovým patria:

- *Cystadenoma serosum simplex* – je cystický útvar väčší ako folikulová cysta so seróznym obsahom
- *Cystadenoma serosum papillare* – je zvnútra pokrytý papilárnymi výrastkami, kt. môžu preraziť vonkajší obal.
- *Cystadenokarcinóm* – môže vzniknúť z papilárneho serózneho cystadenómu.
- *Cystadenoma pseudomunicosum* – môže byť viackomorový a vyplňať celú brušnú dutinu, príp. malígne sa zvrhnúť.
- *Benígna a malígna endometrioidná cysta*
- *Mezonefritický benígny a malígny adenóm*

Z **karcinómov** sa môže v ováriu zriedkavo vyskytnúť carcinoma ovarii solidum a metastatický nádor z GIT (Krukenbergov nádor); →*karcinóm vaječníkov*.

Pri nádoroch ovárií prevažujú *benígne dermoidné cysty*. Skladajú sa z 3 zárodkových listov, má zvyčajne veľkosť pomaranča, je bledožltej farby. Na vzduchu jej riedky mazový obsah tuhne. Zisťuje sa v nich chrupka, kosť, zuby, vlasy, príp. časť štítnej žľazy (struma ovarii).

Z väzivových nádorov sa môže v ováriu vyskytnúť fibróm a sarkóm. Fibróm je solidný tuhý nádor, bohatý na kolagén. Môže dosiahnuť značnú veľkosť, je benígny. Obojstranné fibrómy so silným edémom strómy sa spája s hydrotoraxom a ascitom, kt. po odstránení fibrómov vymiznú (Desmondsov-Meigsov sy.). Sarkóm je zriedkavý malígny variant fibrómu.

K *hormónovo aktívnym* patria nádory, kt. vznikajú zo špecifického mezodermu. Patrí sem folikulóm, tekóm a androblastóm.

- **Folikulóm** (folliculoma, granulozobunkový nádor) je analógom nádor zo Sertoliho buniek u muža. Môže produkovať estrogény; keď sa zjaví pred pubertou, môže vyvolať predčasnú pohlavnú zrelosť, v postklimakterickom veku cystickú glandulárnu hyperpláziu endometria s lrváciami a refeminizáciou. Je potenciálne malígny (semimalígny nádor). Bunky sú častočne usporiadané do folikulových a trabekulárných štruktúr, príp. difúzne (sarkomatózne). V zrelších typoch sa zisťujú folikulárne štruktúry s centrálnou malou dutinou, kt. obsahujú eozinofilnú hmotu (Callove-Exnerove teliesko). Býva mnoho mitóz, polymorfia je však malá. Nádor dorastie až do veľkosti 15 cm, je mäkkej konzistencie. Len 1/3 prípadov je biol. malígnych a metastazujú do peritoneálnej dutiny. Niekedy metastazujú aj veľmi zrelé, histol. benígne varianty.

• **Tekóm** – je analógom nádoru Leydigových buniek u muža. Napodobňuje theca interna folliculi. Obsahuje v bunkách a interstíciu veľké množstvo lipidov. Fibrotizáciou z neho vznikajú fibrómy ovária. Nádor je benígny, dorastá až do veľkosti 25 cm, na reze je makroskopicky žltkastý pre obsah tukov. Niekedy tvorí estrogény.

• **Androblastómy** – pozostávajú z buniek diferenciaciou strómy ako pri Sertolihov a Leydigových bunkách. Sú to zriedkavé solídne nádory žltkastej farby s tvorbou estrogénov a následnou hyperpláziou endometria. V menej diferencovaných formách sú v nádore prítomné bunky Leydigovho typu, kt. produkujú androgény, preto vzniká virilizácia. Nádory sa väčšinou správajú benígne, sú však potenciálne malígne.

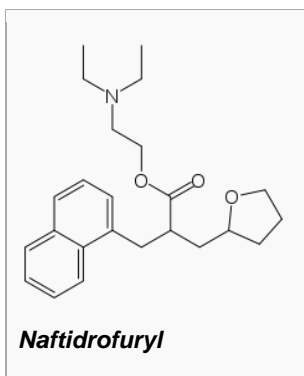
Virilizáciu vyvoláva *arrhenoblastoma*.

Dysgerminoma ovarii je zväčša hormónovo neaktívny, pretože vzniká z nediferencovanej pohlavnej žľazy. Vyskytuje sa prevažne pred 25. r. života. Makroskopicky podmieňuje zväčšenie ovária, dosahuje veľkosť ~ 10 cm, je guľatý al. laločnatý, obyčajne medulárnej konzistencie. Histol. a biol. sa podobá seminómu semenníkov. Skladá sa z okrúhlych buniek so svetlou cytoplazmou bohatou na glykogén. Usporiadanie strómy je príčinou alveolárneho vzhľadu. Prítomné sú lymfocytové, infiltráty a epiteloidné granulómy. Je malígny, ale rádiosenzitívny. Chir. odstránením nádoru s rádioterapiou sa dosahuje 5-r. prežívanie v 70 – 90 % prípadov. Metastazuje zriedka a neskoro.

Brennerov nádor má veľkosť vajca, na reze žltkastú farbu a podobá sa fibrómu. Je to benígny, hormónovo neaktívny nádor, kt. sa výnimočne môže malígne zvrhnúť.

nádory zo žltkového vaku – malígne nádory vyskytujúce sa v ranom detstve. Produkuje α -fetoproteín. Má sklon k rýchlemu rastu. Kombinácia chir. th. a chemoterapie môže mať za následok vyliečenie nádoru.

naftidrofuryl – nafronyl; 2-(dietylamo)etyl-3-(1-naftyl)-2-(tetrahydrofuran-2-ylmetyl)propanoát,

$C_{24}H_{33}NO_3$, M_r 383,524; antagonista 5HT-2 receptorov, vazodilatans, spazmolytikum, zvyšuje oxidačnú kapacitu buniek. Používa sa v th. porúch periférneho prekrvenia a bunkového metabolizmu, diabetickej angiopatie, Raynaudovej choroby, akrocyanózy, bolesti počas nočného pokoja a parestézií, chladných končatín, porúch centrálného prekrvenia, presenilnej poruchy správania, v rehabilitácii po apoplexii, po komócií a úrazoch, pri Menièreovej chorobe, retinopatiách a poruchách prekrvenia vnútorného ucha Dusodril[®], Enelbin 100 Retard[®]).

Nagluxyme 1 mg/ml[®] con inf (BioMarin Europe) – Galsulfáza 1 mg v 1 ml rozt. Rekombinantná ľudská N-acetylgalaktozamin-4-sulfatázy vyrobená z bunkovej kultúry vaječníkov čínskeho škrečka. Pozužíva sa v dlhodobej substitučnej th. mukopolysacharid' = ozy VI (Maroteaxov-Lamyho syndróm).

náhla cievna mozgová príhoda – NCMP, je akút. komplikáciou rozličných cievnych mozgových chorôb (\rightarrow *ischemická choroba mozgu*), kardiovaskulárnych chorôb, koagulopatií, systémových chorôb a i.

NCMP môžu vyvolať: **1.** cievne aterotrombogénne príhody (20 – 30 %) vyvolané chorobami veľkých a stredných tepien (UZ, CT); **2)** lakunárna cievna príhoda (25 – 35 %) vyvolané chorobami malých perforujúcich tepien (UZ); **3)** fibrilácia predsiení, chlopňové chyby, pravo-ľavý skrat (20 – 30 %)

vyvolané kardioembolickými cievnymi príhodami (EKG, UZ); **4**) disekcie, arteriitídy, trombóza splavov (5 – 10 %) zriedkavé typy (hemokoagulačné, UZ); **5**) kryptogénne (5 %).

NCMP sa spája so vznikom akut. ložiskovej hypoxie mozgového tkaniva, podmienenej lokálnou hypoperfúziou. Pokles prietoku krvi môže nastať pri náhlom uzávere mozgovej al. krčnej tepny. V centre ischemie nastáva rýchly zánik neurónov, v okolí je prietok krvi vplyvom kolaterálneho obehu a zvýšeného perfúzneho tlaku čiastočne zachovaný (tzv. ischemický polotieň). Pri neobnovenom prietoku krvi nastáva aj tu postupne nekróza buniek v priebehu prvých h od vzniku uzáveru cievy.

Th. – treba rýchlo otvoriť okludovanú tepnu trombolýzou, endarterektómiou a podporiť metabolizmus postihnutých buniek neuroprotekciami. Čas vhodný na rekanalizáciu trombolýzou (farmakologické okno) sú prvých 3 h od vzniku NCMP. Po uplynutí tohto času sa zvyšuje riziko krvácania do ischemického mozgového tkaniva.

Akút. prednemocničná th. akút. neurol. fokálneho deficitu (fatická porucha a hemiparéza) spočíva v okamžitom prevoze rýchlou záchrannou pomocou do najbližšej nemocnice a hospitalizovať pacienta na jednotke intenzívnej starostlivosti (iktová jednotka). Rýchlo treba sprístupniť periférnu žilu a podať fyziol. rozt., zmerať TK, pulz, telesnú teplotu, vyšetriť glykémiu, zabezpečiť voľné dýchacie cesty s inhaláciou kyslíka (1 – 2 l/min) u pacientov v dychovej tiesni, odobrať anamnézu s určením času vzniku ťažkostí, zistiť stupeň sebestačnosti pacienta pred príhodou, známe choroby a užívané lieky. V prípade hypertenznej krízy (TK 220/120) sa odporúča antihypertenzívna th. (napr. Tensiomin 6 – 12,5 mg p. o., Ebrantil 10 – 50 mg i.v. al. Betaloc 10 mg i. v.). Aplikácia vazodilatancií môže prehliť neurol. deficit Podání kyseliny acetylsalicylovej je vhodné až po stanovení definitívnej diagnózy v nemocnici. V priebehu transportu a počas príjmu do nemocnice je vhodné monitorovanie vitálnych funkcií (TK, saturácia krvi kyslíkom a pulz). Do 15 min od príchodu do nemocnice neurol. a podľa stavu pacienta interné vyšetrenie (EKG, laboratórne vyšetrenie krvi a CT vyšetrenie mozgu). CT vyšetrenie mozgu rozlíši typy NCMP – nádor, malformáciu ciev. Ideálne je vykonať aj CT a MR angiografiu a vyšetrenie ultrazvukom.

Hospitalizácia na iktovej jednotke nie je indikovaná u pacientov, kt. boli už pred príhodou bezvládni. Na iktovej jednotke sa pacient monitoruje a liečia sekundárne komplikácie – sekundárne krvácanie do ischemického ložiska v mozgu, edém mozgu, epileptické záchvaty, infekcie, dekubity, hlboká flebotrombóza, embólia pľúc.

Špecifická th. sa zameriava priamo na včasnú rekanalizáciu okludovanej cievy (do 3 h). Neskoršia rekanalizácia hrozí rizikom hemorágií do ischemického ložiska al. edému mozgu.

U pacientov s akut. oklúzií a. carotis interna možno vykonať do 6 h od vzniku NCMP karotickú endarterektómiu (CEA), príp. zavedenie stentu. U vybraných pacientov (fibrilácia predsiení s rizikom opakovanej embolizácie, disekcia tepny, výrazná stenóza tepny), je indikovaná úplná antikoagulačná th. (heparín v plbnej dávke). Vazodilatanciá sa pri oklúzii al. stenóze mozgových tepien neodporúča, pretože hrozí „steal“ efekt. U hemiparetických pacientov je dôležitá prevencia hlbokkej flebotrombózy. Samostatným problémom je th. hypertenzie v prvých 72 h od vzniku NCMP. Odporúča sa v tomto období TK neznižovať s výnimkou hypertenznej krízy (TK > 220/120), akút. insuficiencie srdca al. obličiek a disekcie aorty. U hypertonikov je vhodné ponechať predchádzajúcu antihypertenznú th., u normotonikov sa TK znižuje postupne až po 72 h. Dôležitá je včasná rehabilitačná a logopedická lth. Bez výberu možno pacientom po NCMP podávať kyselinu acetylsalicylovú v dávke 100 – 400 mg/d. Imobilným pacientom sa odporúča podávať nízka dávky heparínu v rámci prevencie hlboké žilné trombózy. Nie je indikované podávanie neuroprotektív s vazodilatačným účinkom a kortikoidov.

Včas treba začať s rehabilitáciou. Pred prepustením pacienta z nemocnice treba určiť presnú príčinu ischemického iktu, odporučiť ďalší postup a pacienta dispenzarizovať v špecializovanej neurol. ambulancii (cerebrovaskulárna poradňa).

Súčasťou prevencie recidívy NCP je dg. a komplexná th. všetkých kardiovaskulárnych rizík (hypertenzie, diabetes mellitus, hyperlipoproteinémie) a neracionálna životospráva. Napr. nesprávna th. hypertenzie zvyšuje až 4-násobne relatívne riziko recidívy náhlej príhody NCP.

Určenie stupňa sebestačnosti pacientov po NCMP podľa Rankina a indikácia na rehabilitačnú terapiu

Stupeň škály	Opis postihnutia	Indikace na rehabilitáciu
0	úplne sebestačný pacient bez následkov al. symptómov	0
1	symptomy jsou přítomné, ale pacient je úplne schopný pokračovať vo svojich predchádzajúcich aktivitách	ambulantná al. domáca rehabilitačná terapia
2	lehká bezmocnosť – pacient je sebestačný, ale nie je schopný pokračovať vo svojich predchádzajúcich aktivitách	ambulantná rehabilitačná terapia
3	stredná bezmocnosť – pacient potrebuje pomoc, avšak je schopný samostatnej chôdze	kúpeľná al. ústavná rehabilitačná terapia
4	stredne ťažká bezmocnosť – pacient ie je schopný bez pomoci druhej osoby chodiť s nie je schopný starať sa o svoje osobné potreby	ústavná rehabilitačná terapia
5	ťažká bezmocnosť – pacient je upútaný na posteľ, inkontinentný	Rehabilitácia v rámci domácej ošetrovateľskej
6	Exitus	0

Sekundárna prevencia spočíva v týchto opatreniach:

a) Antiagregačná th. – ako th. prvej voľby sú nízke al. stredné dávky kyseliny acetylsalicylovej (50 až 400 mg/d),; vhodnejšia je 2-krát/d kyseliny acetylsalicylovej (25 mg) a dipyridamolu (200 mg). O niečo účinnejší ako kyselina acetylsalicylová je klopidogrel. Je indikovaný pri zlyhaní th. kyselinou acetylsalicylovou al. pri jej neznášanlivosti.

b) Po NCMP vzniknutej v souvislosti s fibriláciou predsiení sa odporúča perorálna antikoagulačná th. s cieľovou hodnotou INR 2,0–3,0, pacientom s mechanickými náhradami srdcových chlopní s INP 3,0 až 4,0, pri kontraindikácii antikoagulačnej th. kys. acetylsalicylová v dávke 50 – 400 mg.

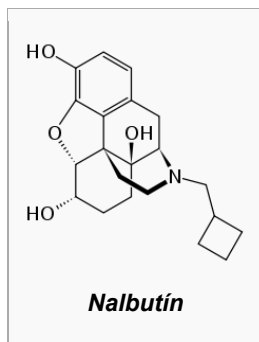
Karotická endarterektomie (CEA) je indikovaná u symptomatických pacientov so stenózou karotídy v rozpätí 70 – 99 %, čo platí len pre pracovická s celkovým výskytom všetkých komplikácií (všetkých typov NCMP a úmrtí) < 6 %. CEA sa nemá vykonávať na pracoviskách, kt. nedosahujú počet peroroperačných komplikácií < 10 %. Okrem farmakologickej th. treba zabezpečiť následnú rehabilitačnú th., kt. závisí od stupňa sebestačnosti po prvom ikte. Odporúča sa Rankinova stupnica. Pri správne vedenej rehabilitácii možno dosiahnuť zlepšenie v prvých 6 mes. o 1 – 2 stupne. Súčasne sa podávajú vazodilatanciá a nootropiká.

Pacienta s akut. neurologickým deficitom treba hospitalizovať na jednotke intenzívnej starostlivosti (iktová jednotka). Vhodná je následná dispenzarizácia v špecializovaných cerebrovaskulárnych poradniach.

Nakom[®] 250 mg/25 mg tbl (Sandoz Pharmaceuticals d. d.) – Levodopum 250 mg + Carbidopum 25 mg v 1 tbl. Antiparkinsonikum, kt. sa používa aj v th. postencefalitického parkinsonizmu, symptomatického parkinsonizmu (intoxikácia oxidom uhoľnatým al. mangánom).

Nakom Mite[®] 100 mg/25 mg tbl (Sandoz Pharmaceuticals d. d.) – Levodopum 100 mg + Carbidopum 25 mg v 1 tbl. Antiparkinsonikum, kt. sa používa aj v th. postencefalitického parkinsonizmu, symptomatického parkinsonizmu (intoxikácia oxidom uhoľnatým al. mangánom).

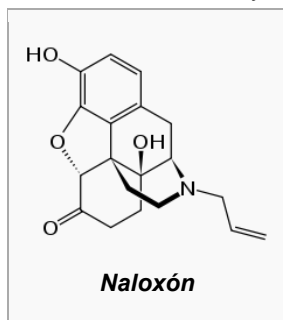
nalbufín – nalbuphinum, (–)-17-(cyklobutylmetyl)-4,5 α -epoxymorfinan-3,6 α ,14-triolhydrochlorid, C₂₁H₂₇NO₄, M_r 357,443; ópioidové analgetikum, kt. sa používa na krátkodobé zmiernenie strednej a silnej bolesti a na predoperačnú a pooperačnú analgéziu (Nalbuphin[®], Nalpain[®], Nubain[®]).

Nalcrom[®] cps (Rhône-Poulenc Rorer) – Dinatrii cromoglycas 100 mg v 1 cps. Antialergikum, kt. sa používa pri prejavoch potravinovej alergie, precitlivenosti na požitú alergénu.

Nalgesin S[®] tbl obd (Krka d. d.) – Naproxenum natricum 275 mg v 1 obalenej tbl. Nesteroidové antiflogistikum; → *naproxén*.

naloxón – 17-allyl-4,5 α -epoxy-3,14-dihydroxymorfinan-6-ón; (1S,5R,13R,17S)-10,17-dihydroxy-4-(prop-2-en-1-yl)-12-oxa-4-azapentacyklo[9.6.1.0^{1,13}.0^{5,17}.0^{7,18}]oktadeka-7(18),8,10-trien-14-ón, C₁₉H₂₁NO₄, M_r 327,27; biol. dostupnosť je 2 % (absorbuje sa 90 %, ale silne sa metabolizuje v pečeni po prvej pasáži), polčas je 1 – 1,5 h, vylučuje sa močom a žlčou. Antidótum, kt. sa používa pri intoxikácii opiátmi, reverzii celkovej narkózy vyvolanej opiátom, reverzii útlmu dýchacieho centra u novorodencov v dôsledku aplikácie narkotických analgetík matke počas pôrodu.

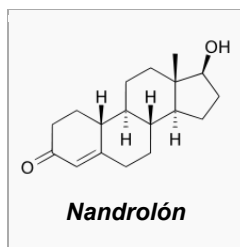
Prípravky – Nalone[®], Naloxone WZF Polfa[®], Narcan[®], Narcanti[®].

Naloxone WZF Polfa 400 μ g/ml[®] sol inj (WZF) – Naloxoni hydrochloridum 400 μ g v 1 ml inj. rozt. Antidótum, kt. sa používa pri intoxikácii opiátmi, reverzii celkovej narkózy vyvolanej opiátom, reverzii útlmu dýchacieho centra u novorodencov v dôsledku aplikácie narkotických analgetík matke počas pôrodu; → *naloxón*.

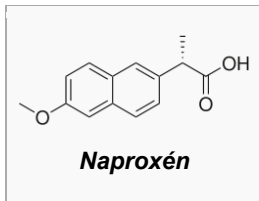
Nalpain 10 mg/ml[®] sol inj (Orpha-Devel Handels und Vertriebs GmbH) – Nalbufiniumchlorid 10 mg v 1 ml inj. rozt. Ópioidové analgetikum, kt. sa používa na krátkodobé zmiernenie strednej a silnej bolesti a na predoperačnú a pooperačnú analgéziu.

name – inform. meno.

nandrolón – 19-nortestosterón; 17 β -hydroxyestra-4-en-3-ón, C₁₈H₂₆O₂, M_r 274,40; hormón, anabolický steroid. Biologická dostupnosť po podaní p. o. je 2,24 %, metabolizuje sa v pečeni, polčas je 6 d, vylučuje sa asi 21 d. Používa sa v th. osteoporózy, v paliatívnej th. diseminovaného karcinómu prsníka, ako aj pri stavoch s negat. dusíkovou bilanciou.

naproxén – kys. (+)-(S)-2-(6-metoxynafthalen-2-yl)propánová, C₁₄H₁₄O₃, M_r 230,259; nesteroidové antiflogistikum, antireumatikum. Biol. dostupnosť po podaní p. o. je 95 %, na plazmatické proteíny sa viaže 99 %, metabolizuje sa v pečeni (na 9-dezmetylnaproxén), polčas je 12 – 24 h, vylučuje sa močom. Používa sa v th. reumatoidnej artritídy vrátane juvenilnej, osteoartrózy, ankylozujúcej spondylitídy, svalovokostrových chorôb (napätie, trauma, lumbosakrálna bolesť, cervikálna spondylitída, tendosynovitída a fibrozitída), pri bolestiach hlavy, zubov, zvýšenej teplote pri prechladnutí, pri prim. dysmenorei (Aleve[®], Anaprox[®], Antalgin[®], Feminax Ultra[®], Flanax[®], Inza[®], Midol Extended Relief[®], Miranax[®], Naprelan[®], Naprogesic[®], Naprosyn[®], Narocin[®], Proxen[®], Synflex[®], Xenobid[®]).

Napsyn[®] tbl (ICN Hungary Company Ltd.) – Naproxenum natricum 250 mg v 1 tbl. Nesteroidové antiflogistikum; →*naproxén*.

Naramig[®] tbl flm (Glaxo Group) – Naratriptani hydrochloridum 2,78 mg (= 2,5 mg naratriptánu) v 1 tbl. obalenej foliom. Antimigrenikum, antisérotonikum; →*naratriptán*.

Narcotan[®] liq inh (Zentiva, Česko) – Halothanum 250 ml. Inhalačné anestetikum, kt. sa používa v krátkodobej a dlhodobej anestézii; →*Halothanum*.

Narkamon Spofa 1 %[®] sol inj (Spofa) – Ketamini hydrochloridum 115,4 mg (= 100 mg ketamínu) v 10 ml inj. rozt. Celkové anestetikum s krátkodobým účinkom; →*ketamín*.

Naruyd 200 mg[®] plv ifo (Gedeon Richter Plc.) – Gemcitabín 38 mg (vo forme hydrochloridu) v 1 ml rekonštituovaného infúzneho rozt. Cytostatikum; →*gemcitabín*.

Nasacort AQ[®] aer nas (sanofi-aventis Slovakia s. r. o.) – Triamcinoloni acetonidum 55 µg v 1 dávke; kortikoid, otorinolaryngologikum, kt. sa používa v th. príznakov sezónnej a celoročnej alergickej rinitídy; →*triamcinolón*.

Nasenspray AL[®] aer nas (Aliud Pharma) – Xylometazolini hydrochloridum 1 mg v 1 ml rozt. Otorinolaryngologikum, nosové dekongescencium; →*xylometazolín*.

Nasivin 0,01; 0,025 a 0,05[®] int nas, resp. 0,05 aer nas (Merck) – Oxymetazolini hydrochloridum 0,01; 0,025 al. 0,05 v 100 ml rozt. Otorinolaryngologikum, nosové dekongescencium; →*oxymetazolín*.

Nasivin Soft 0,025 a 0,05[®] aer nao (Merck) – Oxymetazolini hydrochloridum 0,025 al. 0,05 v 100 ml nosovej roztokovej aerodisperzie. Otorinolaryngologikum, nosové dekongescencium; →*oxymetazolín*.

Nasobec[®] aer nas (Ivax Pharmaceuticals) – Beclometasoni dipropionas 50 µg v 1 dávke. Otorinolaryngologikum, kortikoid; →*beklometazón*.

Nasofan 50[®] aer nas (Ivax Pharmaceuticals) – Flutikazónpropionát 50 µg v 100 µl aerosólu; kortikoid, kt. sa používa v profylaxii a th. sezónnej alergickej rinitídy vrátane sennej a celoročnej nádchy; →*flutikazón*.

Nasonex[®] aer nas (Schering-Plough Europe) – Mometasoni furoas monohydricus 50 µg v 1 dávke. Otorinolaryngologikum, kt. sa používa v th. symptómov sezónnej a celoročnej alergickej rinitídy; →*mometazón*.

natalizumab – rekombinantná humanizovaná protilátka oproti anti-α₄-integrínu, produkovaná v myšacej bunkovej línii technológiou rekombinantnej DNA. Ide o selektívny inhibitor adhézných molekúl, kt. sa viaže na anti-α₄-podjednotku ľudských integrínov, vyskytujúcich sa na úpovrchu všetkých leukocytov, okrem neutrofilov. Viaže sa najmä na α₄β₇-integrín, čím blokuje interakciu s príbuzným receptorom, adhéznou molekulou-1 (VCAM-1) cievnych buniek, ligandmi osteopontínu a alternatívne prepojenej domény fibronektínu, spájajúceho segment S-1 (CS-1). Natalizumab

blokuje interakcie $\alpha 4\beta 7$ integrínu s adhéznou molékulou-1 (MadCAM-1) mukóznejskej adresinovej bunky. Narušenie týchto bunkových interakcií zabraňuje transmigrácii mononukleárných leukocytov cez endotel do zapáleného parenchýmového tkaniva. Natalizumab potláča aj prebiehajúce zápalové reakcie v poškodených tkanivách inhibíciou interakcie leukocytov tvoriacich $\alpha 4$ s ich ligandmi v extracelulárnom matrixe a na parenchýmových bunkách

Indikácie – monoterapia modifikujúca vysoko aktívnu relapsujúcu remitentnú sclerosis multiplex s vysokou aktivitou napriek th. β -interferónom al. s vyvíjajúcou sa závažnou relapsujúcou remitentnou sclerosis multiplex (Tysabri[®]).

Kontraindikácie – precitlivenosť na zložky prípravku, progresívna multifokálna leukoencefalopatia, zvýšené riziko oportúnnych infekcií u imunokompromitovaných pacientov, kombinácia s β -interferónmi a glatirameracetátom, malignity s výnimkou bazocelulárneho karcinómu kože, deti a adolescenti.

Nežiaduce účinky – progresívna multifokálna leukoencefalitída (monitorovanie MRI, príp. pri neurol, kognitívnych al. psychiatrických príznakoch vyšetrenie likvoru na prítomnosť DNA JC vírusu). U pacientov s Crohnovou chorobou sa opísali oportúnne infekcie.

Natrium chloratum Biotika 10 %[®] sol inj (Biotika a. s.) – Natrii chloridum 1000 mg v 10 ml al. 500 mg v 5 ml inj. rozt.; →chlorid sodný, hypertonický.

Natrium chloratum Biotika[®] sol isot., sol inj (Biotika a. s.) – Natrii chloridum 45 mg v 5 ml al. 90 mg v 10 ml inj. rozt.; →chlorid sodný, izotonický.

Natrium fluoratum Slovakofarma[®] tbl (Zentiva, Slovensko) – Natrii fluoridum 0,55 mg (= 0,25 mg fluóru) v 1 tbl. Stomatologikum, fluorid sodný, používa sa v prevencii zubného kazu u detí; →fluorid sodný.

Natrium salicylicum Biotika[®] sol inj (Biotika a. s.) – Natrii salicylas 1 g v 10 ml inj. rozt. Nesteroidové antiflogistikum; →salicylát sodný.

Natriumphosphat Braun[®] con inf (B Braun-Medical A. G.) – Natrii hydrogenophosphas dodecahydricus 3,05 g + Natrii hydrogenophosphas dihydricus 0,46 g v 1 amp. Infundabilium, fosforečnan sodný, používa sa ako náhrada fosforečnanov v prípade ich nedostatku; →fosfor.

Navelbine 10 a 50 mg[®] con inf (Pierre Fabre Médicament o. z.) – Vinorelbini hydrogenotartras 13,85 al. 60,25 mg (= 10 al. 50 mg vinorelbínu) infúzneho koncentráту v 1 inj. liekovke. Cytostatikum; →vinorelbín.

Navelbine Oral[®] cps (Pierre Fabre Médicament o. z.) – Vinorelbini hydrogenotartras 27,70; 41,55, 55,40 al. 110,8 mg (= 20, 30, 40 al. 80 mg vinorelbínu) v 1 cps.. Cytostatikum; →vinorelbín.

navigácia – inform. metóda pohybu v internete pomocou prechádzania z jednej adresy na druhú sledovaním hypertextových spojení. Predstavuje dôležitý pilier informačnej architektúry.

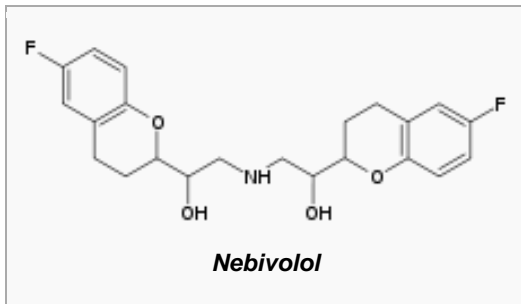
Navirel[®] sol inf (medac) – Vinorelbín (ako tartrát) 10 mg v 1 ml infúzneho koncentráту. Cytostatikum; →vinorelbín.

NCSA – inform. National Center for Supercomputing Applications na Univerzite of Illinois, kde r. 1992 programátori vyvinuli program NCSA Mosaic umožňujúci prezerať dokumenty WWW klient.

Nebido[®] sol inj (Schering AG) – Testosterónketoáát 250 mg (= 157,9 mg testosterónu) v 1 ml inj. rozt. Hormón, kt. sa používa v substitučnej th. mužského hypogonadizmu; →testosterón.

Nebilet 5 mg[®] tbl (Berlin-Chemie AG, Menarini) – Nebivololi hydrochloridum 5,45 mg (= 5 mg nebivololu) v 1 tbl. Selektívny betablokátor; →nebivolol.

neбиволол – 1-(6-fluórchroman-2-yl)-{[2-(6-fluórchroman-2-yl)-2-hydroxy-etyl]amino}etanol; 2,2'-azandiylbis(1-(6-fluórchroman-2-yl)etanol); 1-(6-fluór-

3,4-dihydro-2*H*-1-benzopyran-2-yl)-2-[[2-(6-fluór-3,4-dihydro-2*H*-1-benzopyran-2-yl)-2-hydroxyetyl]amino}etan-1-ol, C₂₂H₂₅FNO₄, M_r 405,435; blokátor β₁-adrenergických receptorov s vazodilatačným účinkom potencujúcim oxid dusnatý, používaný v th. hypertenzie a ľavostrannej insuficiencie srdca. Na proteíny plazmy sa viaže 98 %, metabolizuje sa v pečeni (CYP2D6), polčas je 10 h, vylučuje sa močom, a stolicou (Nebile[®]).

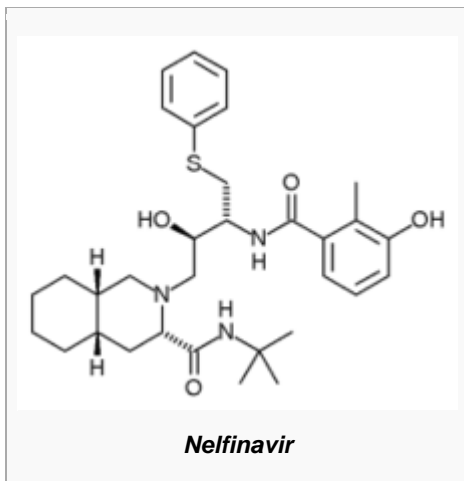
Neisseria – rod gramnegatívnych, aeróbných diplokokov (podobajú sa kávovým zrnám), ktoré parazitujú na slizniciach dýchacích a močových ciest. Patria do čeľade *Neisseriaceae*, ktorá má 15 rodov. Do rodu *Neisseria* patria sem dva druhy primárne patogénnych baktérií pre človeka – *N. meningitidis* a *N. gonorrhoeae*. Zriedkavo sa môžu vyskytnúť neissérie vo výteroch z horných dýchacích ciest alebo moču. O význame týchto nálezov sa diskutuje. Okrem uvedených do rodu *Neisseria* patrí *N. flavescens*, *N. lactamica*, *N. mucosa*, *N. sicca* a *N. subflava*. *N. ovis* → *Moraxella (Branhamella) ovis*.

Neisseria meningitidis – meningokok, pôvodca hnisavej a nebezpečnej meningitídy u človeka. Meningogoky sa morfológicky len málo líšia od *N. gonorrhoeae*, uložené sú tiež prevažne intracelulárne. Vyskytujú sa bežne v orofaryngu, sú citlivé na teplo, chlad a vyschnutie. Vytvárajú ťažkú a nebezpečnú sepsu a prenos sa realizuje kvapôčkovou cestou. Podľa puzdrového antigénu sa dajú rozdeliť na 9 antigénových skupín (A, B, C, D, X, Y, Z, 29E, W135). Pre človeka sú nebezpečné najmä skupiny A, B a C. Rizikové je šírenie vo vyčerpaných kolektívach s nižšou hygienou (napr. vojenské tábory apod.). V komplikovaných prípadoch nastáva zakrvácanie do nadobličiek (Waterhouseov-Friderichsenov syndróm). Prevencia spočíva v očkovaní vakcínami proti skupinám A, C, Y a W135.

Neisseria gonorrhoeae – gonokok, je pôvodcom kvapavky. Sú to gramnegatívne diplokoky a v preparátoch z patologického materiálu sú uložené zväčša intracelulárne, menej extracelulárne. Môžu zapríčiniť aj artritídy, zápaly panvovej oblasti u žien a sepsu. Gonokoky sú citlivé na vyschnutie a výkyvy teploty v okolí. Kvapavka patrí k sexuálne prenosným chorobám. Gonokoky tvoria proteázu (IgA1-proteáza), ktorá štiepi IgA, čo je kľúčový faktor sliznicovej sekrečnej imunity. Prevencia spočíva v používaní kondómov, u novorodencov v credeizácii. V th. sa opšvedsčuje penicilín, ampicilín, cefuroxim, spektromycín a doxycyklín.

Neisvac-C[®] sus inj (Baxter AG, o. z.) – *Neisseria meningitidis* C (kmeň C11) polysaccharidum (de-O-acetylated) 10 µg Coniunctio tetani anatoxinum 10 – 20 µg adsorbovaný na Alumini hydroxidum 0,5 mg Al³⁺. Iminupreparát, meningokoková vakcína.

nelfinavir – (3*S*,4*aS*,8*aS*)-*N*-*tert*-butyl-2-[(2*R*,3*R*)-2-hydroxy-3-[(3-hydroxy-2-metylphenyl)formamido]-4-(fenylsulfanyl)butyl]-dekahydroizochinolín-3-karboxamid,

$C_{32}H_{45}N_3O_4S$, M_r 567,784; inhibítor reverznej transkriptázy, antiretrovirotikum. Na plazmatické proteíny sa viaže vyše 98 %, metabolizuje sa v pečeni (CYP450), polčas je 3,5 – 4 h, metabolity sa vylučujú stolicou. Používa sa v th. infekcií HIV-1 (Viracept 250[®]).

Neo-Angin[®] sol (Divapharma-Knufinke) – 2,4-dichlorobenzyl alcoholum 14,58 mg + Amylmetacresolum 2,92 mg + Mentholum 0,87 mg v 1 ml rozt. Antiseptikum, kt. sa používa na prevenciu a th. miernych infekcií ústa hrdla.

Neo-Bronchol Loz 24[®] pas ord (Divapharma-Knufinke) – Ambroxoli hydrochloridum 15 mg v 1 tvrdej pastilke. Mukolytikum; →*ambroxol*.

Neocapil[®] sol der (Spirig Easterna, a. s.) – Minoxidilum 20 mg v 1 ml rozt. Dermatologikum; →*minoxidil*.

Neoclarityn 0,5 mg/ml[®] sir (SP Europe) – Dezloratidín 0,5 mg v 1 ml sirupu. Antihistaminikum, antagonist H₁ receptorov; →*dezloratadín*.

Neoclarityn 2,5 mg/ml[®] tbl oro (SP Europe) – Dezloratidín 2,5 mg v 1 orodispergovateľnej tbl. Antihistaminikum, antagonist H₁ receptorov; →*dezloratadín*.

Neoclarityn 5 mg[®] lyo por (SP Europe) – Dezloratidín 5 mg v 1 dávke perorálneho lyofilizátu. Antihistaminikum, antagonist H₁ receptorov; →*dezloratadín*.

Neoclarityn 5 mg[®] tbl flm (SP Europe) – Dezloratidín 5 mg v 1 tbl. obalenej filmom. Antihistaminikum, antagonist H₁ receptorov; →*dezloratadín*.

Neodolpasse[®] sol inf (Fresenius Pharma) – Diclofenacum natricum 0,3g + Orphenadrini citras 0,12 g v 1000 ml infúzneho rozt. Nesteroidové antiflogistikum, analgetikum, myorelaxancium, kt. sa používa v th. akút. bolestivých a zápalových stavov, ako sú koreňové a vertebrogénne bolesti, reumatické bolesti, pokojové ischialgie po neurochirurgických výkonoch; →*diklofenak*; →*orfenadrín*.

Neofollin[®] sol inf (Biotika, a. s.) – Estradioli valeras 5 mg v 1 ml olejového rozt. Estrogén, kt. sa používa sa na substitučnú th. stavov s deficitom estrogénov; →*estradiol*.

Neo-Gilurytmal[®] tbl flm (Solvay Pharmaceuticals) – Prajmalini bitratras 20 mg v 1 tbl. obalenej filmom. Antiarytmikum; →*prajmalín*.

Neolutin Forte[®] sol inj (Spofa) – Hydroxyprogesteroni caproas 125 mg v 1 ml inj. rozt. Hormón; hydroxyprogesterón, kt. sa používa v th. stavov s nedostatkom progesterónu následkom porúch žltého telieska, pri poruchách menštruačného cyklu, dysfunkčnom krvácaní z maternice, riziku potratu, premenštruačnom syndróme; →*progesterón*.

Neorecornmon 1000, 2000, 3000, 4000, 5000, 6000, 10 000 a 30 000 striekačka[®] sol inj (Roche Registration Limited) – Jedna naplnená inj. striekačka s 0,3 ml/0,6 ml inj. rozt. obsahuje 1000, 2000,

3000, 4000, 5000, 6000, 10 000 al. 30 000 IU (= 8,3; 16,6, 24,9; 33,2; 41,5; 49,8; 83 al. 250 µg) epoetínu beta. Antianemikum, kt. sa používa v th. symptomatickej anémii pri chron. renálnej insuficiencii, v prevencii anémie u predčasne narodených detí s pôrodnou hmotnosťou 750 – 1500 g a gestačným vekom nižším ako 34 týžd., v th. symptomatickej anémii pacientov s nemyeloidnými malignitami, kt. dostávajú chemoterapiu a na zvýšenie tvorby autológnej krvi u pacientov zaradených do programu autotransfúzie; → *erythropoetín*.

Neorickettsia helminthoeca – agens rozšírený v metacerkáriách a vo vývinových štádiách životného cyklu niektorých rýb. Podobá sa rickettsiám, rod *Neorickettsia* patrí do čeľade *Anaplasmataceae*. Farbí sa gramnegatívne, tvorí malé paličky a možno ho identifikovať v histologických rozteroch z patologicky zmenených lymfatických uzlín. Vyvoláva chorobu psov, zriedka človeka v endemických oblastiach (Afrika, Južná Amerika, Ázia). Ochorejú psy alebo mačky, ktoré skonzumujú surové odpadky z infikovaného lososa alebo inej ryby (angl. salmon poisoning disease). Metakarcérie a neorickettsiové baktérie môžu ostať v morskej vode živé vyše 2 rokov. Je preto nebezpečné konzumovať ryby v endemickej oblasti. Chorobu charakterizuje generalizované postihnutie retikuloendotelového systému. K prejavom choroby patrí zväčšenie lymfatických uzlín, sleziny, Peyerových plakov, postihnutie RES v pečeni, týmuse a i. orgánoch, ako aj katarálno-hemoragická hnačka. Dg. sa stanovuje na základe anamnézy, klinického obrazu a nálezu typických vajčiek parazitov v stolici. V aspiráte z lymfatických uzlín sda nachádzajú neorickettsiové elementárne telieska. Možno sa tiež pokúsoť o izoláciu etiologických agensov v kuracom embryu. Jako patogény sa uvádzajú dva druhy: *N. helminthoeca* a *N. salmonicola*.

Neoton 1 g Phlebo[®] plv inj (Alfa Wassermann) – Creatinolphosphatum natricum 500 mg al. 1 g v 1 liekovke prášku na inj./infúzny rozt. Kardiakum, kt. sa používa na kardioprotekciu v kardiálnej chirurgii ako prídavok do kardioplegických rozt., pri metabolickej tiesni myokardu v ischemických podmienkach.

neplodnosť – rozlišuje sa sterilita (neschopnosť dať potomstvo) a infertilita (neschopnosť porodiť, donosiť plod). Incidencia n. v európskych krajinách je asi 15 % a stále narastá. Fertilitu žien a ovariálnu rezervu negatívne ovplyvňuje obezita (BMI > 28 je indikáciou na redukciu hmotnosti), fajkčenie, a vek nad 35 r.

Diagnostika neplodnosti – začína sa vyšetrením *spermiogramu* partnera, pretože n. mužov zaujíma čím ďalej väčší podiel na celkovej incidencii n. Dg. kritériom n. je abnormálny spermiogram.

Tab. 1. Normálny spermiogram (WHO, 2002)

počet spermíí	> 20 mil./ml
pohyblivosť	> 50 %
pohyblivosť vpred (progresívna)	> 25 %
normálna morfológia	> 30 %

2009 zverejnila WHO už referenčné hodnoty koncentrácie spermíí > 15 %, motility > 32 % a normálnej morfológie > 4 %.

Tab. 2. Spermiogram a možnosť oplodnenia

Stav spermíí	Hodnotenie	Spôsob oplodnenia
Normospermia	tab. 1.	spontánny, prirodzený, IVF
Oligospermia	> 20 mil./ml	spontánny, prirodzený, IVF
Asteno spermia	obmedzená pohyblivosť	IVF, ICSI
Terato spermia	> 70 % patologický tvar	ICSI

Kryptospermia	> 1 mil./ml	ICSI
Azoospermia	oplodnenie nemožné	MESA, TESE, ICSI, darca

ICSI – angl. *intracytoplasmatic spermia injection* mikroinjekcia spermie do vajíčka pri asistovanej reprodukcii; **IVF** – angl. *in vitro fertilisation* oplodnenie in vitro; **MESA** angl. – *microsurgical epididymal sperm aspiration* mikrochirurgická aspirácia spermíí z nadsemenníkov na mikroinjekciu do vajíčka; **PESA** – angl. *percutaneous epididymal sperm aspiration* perkutánná aspirácia spermíí z nadsemenníka na mikroinjekciu do vaječníka; **TESE** – angl. *testicular sperm extraction* získanie spermíí zo semenníkov biopsiou na mikroinjekciu do vajíčka.

V prípade abnormálneho spermioqramu sa partnerka odosiela na špecializované pracovisko, v prípade normálneho spermioqramu treba u partnerky potvrdiť ovuláciu (anamnéza, ultrazvuk, hormóny). Pri *ultrazvukovom vyšetrení endometria* sa zisťuje jeho výška a vzhľad, a to v korelácii s dňom cyklu. Nález informuje lekára o folikulovej aktivite, produkcii estradiolu a príp. ovulácii s následnou produkciiu progesterónu vo vzniknutom žltom teliesku. Ultrazvuk ovária je významným prediktorom ovariálnej rezervy. Zisťuje sa predovšetkým počet antrálnych folikulov (za normálny sa pokladá 6 – 11 folikulov v ováriu). Hodnoty < 5 svedčia o ovariálnej insuficienci, hodnoty > 12 sú podozrivé zo syndrómu polycystických ovárií.

Anamnéza menštruačného cyklu sa týka: **1.** dĺžky cyklu (nejkratší a najdlhší cyklus; za pravidelný sa pokladá 27 – 29-dňový cyklus); **2.** trvania krvácania v d; **3.** trvania skutočne silného krvácania v d. Jako **anovulácia** sa označuje stav s nepravidelným cyklom a nález min. folikulovej aktivity a nijakém produkciiu estradiolu při ultrazvukovom vyšetrení. Za **oligoovuláciu** sa pokladá nepravidelná ovulácia opri cykle 26 – 30 d s nedostatečnou produkciiu estradiolu a výškou endometria max. 5 mm; krvácanie je kratšie a slabšie: dĺžka cyklu 26—30, krváca 3 -- 4 d, silne krváca 1 d. **Ovulácia** je **pravdepodobná** pri výške endometria nad 7 mm, pri ktorej bývy dostatočná produkciiu estradiolu a po ovulácii sú dobré podmienky na počatie): dĺžka cyklu 27 -- 29 d, krváca 5 d a silne krváca 2 -- 3 d. **Prekonaná ovulácia** sa prejaví dostatečnou produkciiu progesterónu so sekrečnými premenami endometria (výška 8 – 10 mm, hyperechogenicita).

Hormónové vyšetrenia – slúži na posúdenie ovariálnej rezervy. Stanovuje sa anti-Müllerov hormon (Anti Müllerian Hormone, AMH), folitropín (FSH), lutropín (LH), estradiol, tyrotropín (TSH), prolaktín, testosteron, globulin viažuci pohlavné hormóny (sex hormone binding globulin, SHBG) a FAI (angl. *free androgen index* index voľných androgénov, ktorý sa vypočíta jako koncentrácia celkového testosterónu delená koncentráciou SHBG a násobená 100). Vyšetrenie treba vykonať do 5. d cyklu, kedy začína rásť dominantný folikul a začína sa produkciiu estradiolu. Najvýznamnejším ukazovateľom ovariálnej rezervy je AMH, napriek tomu sa najviac používa FSH a LH, resp. ich pomer

Pri *normálnej funkcii ovárií* je pomer FSH/LH menší jako 1,0. Keď je LH/FSH > 1,5, ide o zvýšenú ovulačnú pohotovost so syndrómom polycystických ovárií a treba rátať s hyperreaktivitou při akejkoľvek podpore ovulácie.

Vyššie hodnoty FSH jako LH sú prejavom *zníženej kapacity ovárií*. Za hranicu sa pokladajú hodnoty FSH > 9 IU/ml a pomer FSH/LH > 2,0 (to je mierne znížená ovariálna rezerva, kde nie každý cyklus je ovulačný, ale žena môže spontánne oľarchavieť). Při asistovaném reprodukci má stimulácia dobré výhliadky.

Pomer FSH/LH > 2,0 svedčí o *zníženej ovariálnej rezerve*, aj keď FSH nedosahuje 9 IU/ml, napr. FSH 6,0 IU, LH 3,0 IU. Počet ovulácii je znížený, prevládajú anovulačné cykly. Ovuláciu môže vyvolať klomiféncitrát.

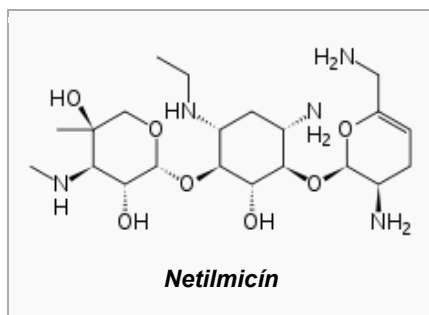
Ak je FSH nad 10 IU/ml, ide o *významne zníženu kapacitu ovárií*. Odporúča sa podávať klomiféncitrát v dávke 160 mg/d a ak ovárium nezareaguje, treba odoslať na IVF.

Hodnoty FSH > 15 IU/ml sú prejavom *insuficiencie ovárií* s anovulačnými cyklami. Gravidita aj pri fertilizácii in vitro je málo pravdepodobná a úspech možno dosiahnuť len darovanými oocytmi.

Nespo 10, 15, 20, 25, 100 a 150 µg[®] sol inj (Dompé Viotec S. p. A.) – Darbepoetinum alfa 10, 15, 20, 25, 100 al. 150 µg v 1 ml inj. rozt. Antianemikum; → *darbepoetín*.

net – inform. sieť, vzájomné prepojenie > 2 počítačov umožňujúce vzájomnú komunikáciu a spoločné využívanie zdrojov (diskov, tlačiarň, informácií) prepojených počítačov. Rozoznávajú sa lokálne (LAN) a rozľahlé siete (WAN). Medzi nimi však jestvujú plynulé prechody.

netilmicín – (2*R*,3*R*,4*R*,5*R*)-2-[[[(1*S*,2*S*,3*R*,4*S*,6*R*)-4-amino-3-[[[(2*S*,3*R*)-3-amino-6-(aminometyl)-3,4-

dihydro-2*H*-pyran-2-yl]oxy)-6-(etylamino)-2-hydroxycyklohexyl]oxy)-5-metyl-4-(metylamino)oxán-3,5-diol, C₂₁H₄₁N₅O₇, M_r 475,58; aminoglykozidové antibiotikum. Nevstrebáva sa z tráviacej rúry, preto sa podáva parenterálne. Polčas je 2,5 h. Pôsobí najmä na gramnegat. baktérie, *Pseudomonas aeruginosa* je však menej účinný ako gentamicín a tobramycín. Indikáciou sú ťažké infekcie, najmä citlivé na gentamicín. Je menej nefrotoxický a ototoxický ako gentamicín (Netromycine[®]).

NETIQUETTE – inform. sieťová etika v internete. Predstavuje nepísané pravidlá, podľa ktorých by sa používatelia mali správať. Väčšinou sú formulované pre každú službu v internete.

Neulasta 6 mg[®] sol inj (Amgen Europe B. V.) – Pegfilgrastím 6 mg v 0,6 ml inj. roztkl (10 mg/ml). Cytokín, kt. sa používa na skrátenie trvania neutropénie a zníženie výskytu febrilnej neutropénie u pacientov s malignitami liečenými cytostatikami (s výnimkou chron. myeloidnej leukémie a myelodysplastických syndrémov); pegfilgrastím.

Neupogen 30 MU/1 ml a 48 MU/1,6 ml[®] sol inj (Amgen Europe B. V.) – Filgrastím 30 mil. jednotiek (300 mg) v 1 ml al. 48 mil. j. (480 mg) v 1,6 ml rozt. Rastový faktor, imunomodulátor, rekombinantný ľudský metionylovaný faktor stimulujúci kolónie granulocytov, r-met-HuG-CSF z E. coli K12. Používa sa na skrátenie trvania neutropénie a zníženie výskytu febrilnej neutropénie u pacientov s nariadenou cytotoxickou chemoterapiou kvôli zhubnému nádoru (okrem chron. myeloidnej leukémie a myelodysplastického syndrómu); → *filgrastím*.

Neupogen 30 MU/0,5 ml a 48 MU/0,5 ml[®] sol inj (Amgen Europe B. V.) – Filgrastím 30 mil. jednotiek (300 mg) v 1 ml al. 48 mil. j. (480 mg) v 1,6 ml inj. rozt. Rastový faktor, imunomodulátor, rekombinantný ľudský metionylovaný faktor stimulujúci kolónie granulocytov, r-met-HuG-CSF z E. coli K12. Používa sa na skrátenie trvania neutropénie a zníženie výskytu febrilnej neutropénie u pacientov s nariadenou cytotoxickou chemoterapiou kvôli zhubnému nádoru (okrem chron. myeloidnej leukémie a myelodysplastického syndrómu), ako aj na skrátenie trvania neutropénie u pacientov podrobujúcich sa myeloablatívnej th. pred transplantáciou kostnej drene, u kt. je zvýšené riziko prolongovanej neutropénie. Mobilizuje rast počtu progenitorových buniek v periférnej krvi. Podáva sa aj u pacientov s idiopatickou neutropéniou s počtom neutrofilov pod 0,5.10⁹/l a anamnézou ťažkých al. opakovaných infekcií na zvýšenie počtu neutrofilov. U pacientov s infekciou HIV a trvalou neutropéniou pod 1,0.10⁹/l sa aplikuje na zníženie rizika bakteriálnych infekcií, keď iné možnosti th. nie sú vhodné; → *filgrastím*.

Neupopeg 6 mg[®] sol inj (Dompé Biotec S. p. A.) – Pegfilgrastím 6 mg v 0,6 ml inj. rozt. Rekombinantný ľudský pegfilgrastím produkovaný E. coli pripravený rekombinantnou technológiou DNA a následne konjugáciou s polyetylén glykolom (PEG). Koncentrácia je 20 mg/ml, ak je zahrnutý aj podiel PEG. Používa sa na skrátenie trvania neutropénie a zníženie výskytu febrilnej neutropénie

u pacientov s nariadenou cytotoxickou chemoterapiou kvôli zhubnému nádoru (okrem chron. myeloidnej leukémie a myelodysplastického syndrómu); → *pegfilgrastím*.

Neuporo 2 mg/24 h[®] emp tdm (Schwarzpharma) – Náplast' uvoľní za 24 h 2, 4, 6 al. 8 mg rotigotínu. Používa sa v th. Parkinsonovej choroby; → *rotigotín*.

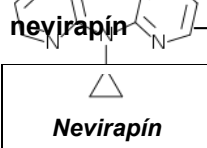
NeuroBloc 5000 U/ml[®] sol inj (Elsai) – Botulotoxín typu B 500 U v 1 ml inj. rozt. Periférne pôsobiace myorelaxancium, kt. sa používa v th. cervikálnej dystónie (torticollis); → *botulotoxín*.

Neuromultivit[®] tbl flm (Lannacher Heilmittel) – Thiamini hydrochloridum 100 mg + Pyridoxini hydrochloridum 200 mg + Cyanocobalaminum 0,2 mg v 1 tbl. obalenej filmom; vitamíny B₁, B₆ a B₁₂; kombinovaný vitamínový prípravok, kt. sa používa v th. neuropatií, ako sú polyneuropatie, neuritídy, neuralgia, radikulitída následkom degeneratívnych chorôb chrbtice, medzirebrová neuralgia, neuralgia trojklaného nervu, ischialgia, syndróm ramena, lumbálny syndróm, krčný syndróm, obrna lícneho nervu; → *vitamíny*.

Neurontin 200 mg[®] tbl (Gerot Pharmaceutika) – Carbamazepinum 200 mg v 1 tbl. Antiepileptikum; → *karbamazepín*.

Neurotop Retard 300 a 600 mg[®] tbl plg (Gerot Pharmaceutika) – Carbamazepinum 300 al. 600 mg v 1 tbl. s predĺženým uvoľňovaním. Antiepileptikum; → *karbamazepín*.

neviditeľný web – inform. textové stránky, súbory alebo ďalšie informácie prístupné prostredníctvom WWW, ktoré prieskumové stroje nedokážu (vzhľadom na technické obmedzenia) alebo nechcú zahrnúť do svojho indexu. Často sa používajú aj synonymné termíny hĺbkový web alebo tmavý internet.

11-cyklopropyl-4-metyl-5,11-dihydro-6*H*-dipyrido[3,2-*b*:2,3-*e*]-[1,4]diazepin-6-ón, C₁₅H₁₄N₄O, *M_r* 266,3; antiretrovirotikum používané v th. infekcie vyvolanej vírusom ľudskej imunodeficiencie (HIV). Pôsobí len proti reverznej transkriptáze HIV-1. Metabolizuje sa cytochrómom P-450 (konkrétne izoenzýmom CYP3A4), kt. indukujú, čím indukujú svoj vlastný metabolizmus a sú zdrojom klin. významných interakcií s H₁-antihistaminikami, antiarytmikami, makrolidovými antibiotikami a imidazolovými antimykotikami. V dôsledku indukcie je pri súčasnom podávaní antiretrovirotik tejto skupiny so skupinou inhibítorov proteáz potrebné zvýšiť ich dávku. Pri podávaní v monoterapii hrozí vznik rezistencia, preto sa kombinujú s nukleozidovými inhibítormi reverznej transkriptázy (NRTI).

Nežiaduce účinky – najčastejšie sú bolesti hlavy, závrat, nespavosť, slabosť a makulopapulárny raš. Pozoruje sa zníženie počtu erytrocytov a trombocytov, pankreatitída, prerozdelenie, hromadenie al. strata telového tuku. Závažná býva najmä hepatopatia, Stevensov-Johnsonov sy. a toxická epidermálna nekrolýza v prvých 6 týžd. th.

Dávkovanie – bežná dávka je 200 mg počas prvých 14 d a pokračuje sa dávkou 200 mg 2-krát/d, a to vždy v kombinácii s inými HIV antiretrovírusovými liekmi.

Prípravky – Viramune 200[®] mg tbl flm 6 × 10 × 200 mg, Viramune[®] sus por.

newsgroup – inform. elektronická konferencia v internete. Sú členené podľa tém do viacerých kategórií a skupín. Sieť elektronických konferencií sa nazýva Usenet.

newsreader – inform. program umožňujúci prácu s elektronickými konferenciami.

newsserver – inform. server, ktorý distribuuje články posielané do elektronických konferencií.

Nexavar 200 mg[®] tbl flm (Bayer HealthCare) – Sorafenib (ako tozylát) 200 mg v 1 tbl. obalenej filmom. Inhibítor proteínkinázy. Podáva sa v pri hepatocelukárnom karcinóme a karcinóme z obličkových buniek; → *sorafenib*.

Nexium 20 a 40 mg[®] tbl ent (AstraZeneca AB, o. z.) – Esomeprazoli magnesií trihydras 22,30 mg (= 20 etomeprazolu) al. 44,5 (= 20 mg ezomeprazolu) v 1 enterosolventnej tbl. Antiulcerózum, kt. sa používa v th. gastroezofágovej refluxnej choroby, erozívnej refluxnej ezofagitídy, dlhodobu u pacientov so zhojenou ezofagitídou na predchádzanie relapsov, eradikáciu *Helicobacter pylori* a prevenciu relapsov peptických vredov; → *esomeprazol*.

Nexodal[®] sol inj (Orpha-Devel Handels und Vetriebs GmbH) – Naloxóniumchlorid 0,4 mg (ako dihydrát naloxóniumchloridu) v 1 ml inj. rozt. Antidótum, kt. sa používa pri reverzii depresívnych účinkov na CNS, najmä útlmu dýchania vyvolaného opiátmi al. ich agonistami/antagonistami, ako aj na dg. akút. predávkovania al. intoxikácie; → *naloxón*.

Niar 5 mg[®] tbl (Abbott Laboratories) – Selegilini hydrochloridum 5 mg v 1 tbl.; antiparkinsonikum, inhibítor MAO-B; → *selegilín*.

NIC – inform. angl. skr. Network Information Center, informačné centrum siete, poskytuje administratívnu, používateľskú a informačnú službu siete internet.

Nicorette Classis Gum 2 a 4 mg[®] gum med (Pharmacia & Upjohn) – Nicotinum 2 al. 4 mg v žuvacej tbl.; pomôcka pri odvykaní od fajčenie na zníženie abstinenčných príznakov po nikotíne; → *nikotín*; → *tabakizmus*.

Nicorette Mint Gum 2 a 4 mg[®] gum med (Pfizer) – Nicotinum 2,2 (ako resinas 20 % v 11 mg) al. 4,4 mg (ako resinas 20 % v 22 mg) v 1 liečivej žuvačke; pomôcka pri odvykaní od fajčenie na zníženie abstinenčných príznakov po nikotíne; → *nikotín*; → *tabakizmus*.

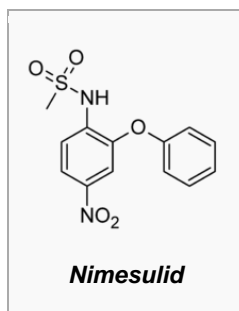
Nicorette Patch 5, 10, 15 a 25 mg/16 h[®] emp tdm (Pharmacia & Upjohn) – Nicotinum 5, 10, 15 al. 25 mg/16 h v transdermálnej náplasti; pomôcka pri odvykaní od fajčenie na zníženie abstinenčných príznakov po nikotíne; → *nikotín*; → *tabakizmus*.

Nidrazid[®] tbl (Zentiva, Česko) – Isoniazidum 100 mg v 1 tbl. Antibuberkulotikum; → *Isoniazidum*.

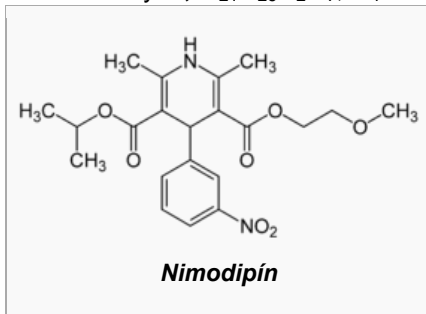
Nimed[®] tbl (Medicom International) – Nimesulidum 100 mg v 1 tbl. Nesteroidové antiflogistikum, analgetikum; → *nimesulid*.

Nimesil[®] gru por (Laboratori Guidotti S. p. A.) – Nimesulidum 100 mg v 1 vrecku perorálnej suspenzie; nesteroidové antiflogistikum, analgetikum, antipyretikum; → *nimesulid*.

nimesulid – *N*-(4-nitro-2-fenoxyfenyl)metánsulfónamid, C₁₃H₁₂N₂O₅S, M_r 308,311; nesteroidové antiflogistikum, analgetikum, antipyretikum, relat. selektívny inhibítor oxygenázy 2. Na plazmatické proteíny sa viaže 97,5 %, metabolizuje sa v pečeni, počas je 1,8 – 4,7 h., vylučuje sa močom (50 %) a stolicou (29 %). Používa sa v th. akút. bolestí, symptomatickej th. boelstivej osteoartrózy, prim. dysmenorey. Kontraindikáciou je precitlivenosť na zložky prípravku, aktívny peptický vred žalúdka al. dvanástnika, recidivujúce ulcerácie al. gastrointestinálne krvácanie v anamnéze, cerebrovaskulárne al. iné krvácavé stavy, poruchy hemokoagulácie, hepatopatie, nefropatie, kardiopatie, súčasné užívanie iných analgetík, III. trimester gravidity a laktácia (Nimed[®], Nimesil[®]).

nimodipín – 3-(2-metoxyetyl)-5-propan-2-yl 2,6-dimetyl-4-(3-nitrofenyl)-1,4-dihydropyridín-3,5-dikarboxylát, $C_{21}H_{26}N_2O_7$, M_r 418,44; dihydropyridínový blokátor vápnikových kanálov, vazodilatans, antihypertenzívum. Po i. v. podaní je jeho biol. dostupnosť 100 %, po podaní p. o. 13 %, na plazmatické proteíny sa viaže 95 %, metabolizuje sa v pečeni, polčas je 8 – 9 h, vylučuje sa stolicou a močom. Používa v th. hypertenzie a prevencii cerebrálnych vazospazmov a krvácaní; osvedčuje sa v th. porúch funkcie mozgu u starších pacientov so stratou pamäti, poruchou koncentrácie, popudlivosťou a výkyvmi nálad (Dilceren[®], Nimotop S[®]).

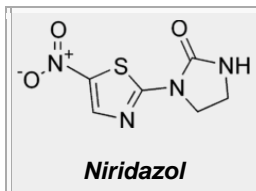

antihypertenzívum. Po i. v. podaní je jeho biol. dostupnosť 100 %, po podaní p. o. 13 %, na plazmatické proteíny sa viaže 95 %, metabolizuje sa v pečeni, polčas je 8 – 9 h, vylučuje sa stolicou a močom. Používa v th. hypertenzie a prevencii cerebrálnych vazospazmov a krvácaní; osvedčuje sa v th. porúch funkcie mozgu u starších pacientov so stratou pamäti, poruchou koncentrácie, popudlivosťou a výkyvmi nálad (Dilceren[®], Nimotop S[®]).

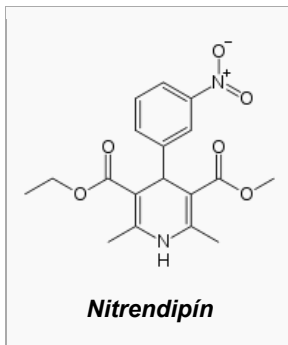
Nimotop S[®] tbl flm (Bayer HealthCare) – Nimodipinum 30 mg v 1 tbl. obalenej filmom. Vasodilatans, kt. sa používa v th. porúch funkcie mozgu u starších pacientov so stratou pamäti, poruchou koncentrácie, popudlivosťou a výkyvmi nálad; →nimodipín.

Niquitin Mini 1,5 mg[®] pas ord (GlaxoSmithKline) – Nicotinum 1,5 ,g (vo forme nitotinum resinas) v 1 tvrdej pastilke. Liek na odvykacie th. od fajčenia a odstránenie abstinenčných príznakov, spojených sa prerušením fajčenia vrátane potlačenia chuti na fajčenie; →nikotín; →tabakizmus.

niridazol – 1-(5-nitro-1,3-tiazol-2-yl)imidazolidin-2-ón, $C_6H_6N_4O_2$, M_r 214,20; anthelmintikum, kt. sa používa sa v th. schistozomózy, fasciolózy, strongyloidózy a amebózy. Vyvoláva depléciu glykogénu v parazitoch a narúša produkciu vajčiek. Pomaly sa resorbuje po perorálnej aplikácii. Metabolizuje sa v pečeni a vylučuje sa žľou, stolicou a močom. Z nežiaducich účinkov sú najčastejšie tráviace ťažkosti (nauzea, vracanie, hnačka, anorexia, bolesti brucha), bolesti hlavy a závraty. Zriedkavé sú neurol. a psychické ťažkosti (halucinácie), arytmie, urtikária.

nitrendipín – (RS)-etyl metyl 2,6-dimetyl-4-(3-nitrofenyl)-1,4-dihydropyridín-3,5-dikarboxylát. $C_{18}H_{20}N_2O_6$, M_r 360,361; pyridínový blokátor vápnikových kanálov, vazodilatans, antihypertenzívum (Nitresan[®], Unipess[®]).

Nitresan 20 mg[®] tbl (Pro.Med.CS Praha) – Nitrendipín 20 mg v 1 tbl. Pyridínový blokátor vápnikových kanálov, antihypertenzívum; →nitrendipín.

Nit-Ret Slovakofarma[®] tbl ret (Zentiva, Slovensko) – Glyceroli trinitras 2,5 mg v 1 tbl. s riadeným uvoľňvaním. Antianginózum; →nitroglycerín.

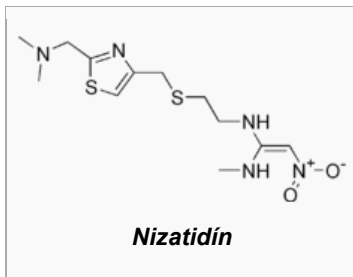
Nitroderm TTS 10[®] emp tdm (Novartis s. r. o.) – Glyceroli trinitras 50 mg v 1 tbl. s transdermálnej náplasti (TTS). Antianginózum; →nitroglycerín.

Nitroglycerinum Slovakofarma[®] tbl (Zentiva, Slovensko) – Glyceroli trinitras 0,5 mg v 1 tbl. s transdermálnej náplasti (TTS). Antianginózum; →nitroglycerín.

Nitromint Aerosol[®] aer dos (Egis Pharmaceuticals Plc.) – Glyceroli trinitras solutio 1 % (= 0,4 mg nitroglycerínu) v 1 dávke aerosólu. Antianginózum; →nitroglycerín.

nitroimidazoly – používajú sa ako antiprotozoiká. Delia sa na nitroimidazoly I. generácie (→metronidazol) a II. generácie (→ornidazol).

nizatidín – *N*-(2-[(2-[(dimethylamino)metyl]tiazol-4-yl)metyltio]etyl)-*N*-metyl-2-nitroetén-1,1-diamín,

$C_{12}H_{11}N_5O_2S_2$, M_r 331,46; antagonista histamínových H_2 receptorov. Po podaní p. o. je jeho biol. dostupnosť vyše 70 %, na plazmatické proteíny sa viaže 35 %, metabolizuje sa v pečeni, polčas je 1 – 2 h, vylučuje sa obličkami. Používa sa v th. peptických vredov a gastroezofágovej refluxnej choroby.

Prípravky – Acinon[®]; Antizid[®]; Axid[®]; Axid Ar[®]; Calmaxid[®]; Cronizat[®]; Distaxid[®]; Galitidin[®]; Gastrax[®]; Naxidine[®]; Niatidine[®]; Tazac[®]; Ulcosol[®];

Ulxid[®]; Zanzal[®]; Zinga[®].

Nizoral[®] crm (Johnson & Johnson s. r. o.) – Ketoconazolum 20 mg v 1 g krému. Dermatologikum, antimykotikum; →*ketokonazol*.

Nizoral šampón[®] shp (Johnson & Johnson s. r. o.) – Ketoconazolum 20 mg v 1 g šampónu. Dermatologikum, antimykotikum; →*ketokonazol*.

Nizoral[®] tbl (Johnson & Johnson s. r. o.) – Ketoconazolum 200 mg v 1 tbl. Antimykotikum na systémové použitie; →*ketokonazol*.

NNTP – inform. Network News Transfer Protocol, doplnok protokolu UUCP na výmenu a rozo-sielanie príspevkov účastníkov elektronických konferencií, implementovaný aj nad TCP/IP; zavedený r. 1986.

Noax Uno 100, 200 a 300 mg[®] tbl plg (CSC Pharmaceuticals Handels o. z.) – Tramadol hydrochlorid 100, 200 al. 300 mg v 1 tbl. s predĺženým uvoľňovaním. Analgetikum, anodynum; →*tramadol*.

Nocardia – rod grampozitívnych, obligátne aeróbných, nepohyblivých baktérií z čeľade *Nocardiaceae*, tvoriace v prvých fázach rastu menšie mycélium, ktorého vlákna sam neskôr rozpadávajú na gumovité a paličkovité útvary. Sú čiastočne acidorezistentné a príbuzné mykobaktériám. Nocardie rastú v širokom teplotnom rozpätí a niektoré druhy pri raste tvoria pigment. Rod *Nocardia* má vyše 30 druhov, ktoré sa zväčša nachádzajú v pôde a niektoré sú patogenné. U človeka vyvolávajú nokardiózu. K patogénnym druhom patria: *N. asteroides* (vyvoláva bronchopneumopatie, s príp. sekundárnym metastazovaním do mozgu a tvorbou abscesov), *N. brasiliensis* (vyvoláva kožné afekcie eso sekundárnou disemináciou, tvoria mycetómy, podobné nádorom, najmä na horných končatinách v dosledku mikrotraumatických zásahov, ktoré môžu neskôr fistulovať; podobné ložiská sa môžu utvoriť v mediastíne), *N. otitidiscaviarum* (starší názov *N. caviae*). Ďalej boli izolované *N. farcinica*, *N. nova*, *M. seriolae* (patogénna najmä pre zvieratá), *M. transvalensis*, *N. restricta* →*Rhodococcus equi*.

Nocardiosis dasonvillei – druh z čeľade *Nocardioseae*, morfológicky i kultivačne podobný nokardiám, patrí medzi aktinomycéty a môže participovať na tvorbe mycetómu. Nachádza sa v pôde a v okolí človeka.

Noflamen 7,5 mg[®] tbl (Egis Pharmaceuticals Plc.) – Meloxicam 7,5 al. 15 mg v 1 tbl. Nesteroidové antiflogistikum; →*meloxicam*.

Nolicin[®] tbl flm (Krka d. d.) – Norfloxacinum 400 mg v 1 tbl. obalenej filmom; →*norfloxacin*.

Noliprel A[®] tbl flm (Les Laboratoires Servier) – Perindopril arginín 2,5 mg + indapamid 0,625 mg v 1 tbl. obalenej filmom. Antihypertenzívum; →*perindopril*; →*indapamid*.

Noliprel Forte A[®] tbl flm (Les Laboratoires Servier) – Perindopril arginín 5 mg + indapamid 1,25 mg v 1 tbl. obalenej filmom. Antihypertenzívum; →*perindopril*; →*indapamid*.

Noliprel Forte[®] tbl (Les Laboratoires Servier) – *Terc*-butylamínová soľ perindoprilu 4 mg + indapamid 1,25 mg v 1 tbl. obalenej filmom. Antihypertenzívum; →*perindoprilát*; →*indapamid*.

Nolpaza 20 mg[®] tbl ent (Krka d. d.) – Pantoprazol 20 mg v 1 gastrorezistentnej tbl. Inhibitor protónovej pumpy, antiulcerózu, kt. sa používa v th. gastroduodenového peptického vredu a refluxnej choroby, prevencia peptického vredu pri th. nesteroidovými antiflogistikami; →*pantoprazol*.

Nootropil 12000 mg[®] tbl flm (UCB S. A. Pharma) – Piracetamum 800 al. 12000 mg v 1 tbl. obalenej filmom. Nootropikum; →*piracetam*.

Nopekar 37,5; 70 a 150 mg[®] cps plg (Ozone Laboratories BV) – Venlafaxinumchlorid (zodpovedá 37,5; 75 al. 150 mg venlafaxínu) v 1 cps. s prdlženým uvoľňovaním. Antidepresívum; →*venlafaxín*.

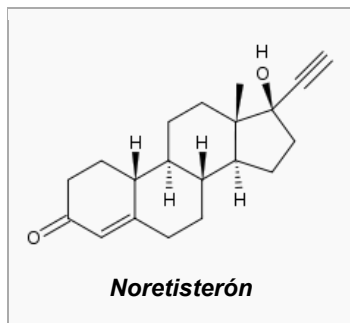
Noradrenalinum Léčiva[®] sol in (Zentiva, Česko) – Norepinephrini hydrogenotartras 1,88 mg (= 1 mg norepinefrínu) v 1 ml rozt. Sympatikomimetikum; →*noradrenálín*.

Norcuron 4 a 10 mg[®] plv inj (Organon Agencies B. V.) – Vecuronii bromidum 4 al. 10 mg v 1 amp. s práškom na prípravu inj. rozt. Periférne myorelaxancium, →*vekuróniumbromid*.

Norditropin Simplex 5 a 10/1,5 ml[®] sol inj (NovoNordisk A/S o. z.) – Somatotropinum 5 al. 10 mg/1,5 ml (1 mg = 3 IU somatotropínu). Používa sa v th. porúch rastu s nedostatkom rastového hormónu; →*somatotropín*.

Norethisteron Zentiva[®] tbl (Zentiva, Slovensko) – Norethisteroni acetat 5 mg v 1 tbl. Hormón, kt. sa používa na zastavenie dysfunkčného krvácania z maternice a v prevencii jeho recidívy, načasovanie menštruácie, pri endometrióze, diseminovanom al. recidivujúcom inoperabilnom karcinóme prsníka; →*noretisterón*.

noratisterón – norethisteronum; noretindrón; norethindronum; (17 β)-17-etylnyl-17-hydroxyestr-4-en-3-ón, C₂₀H₂₆O₂, M_r 298,419; gestagén, kt. sa používa v th. premenštruálneho syndrómu, dysmenorey, ťažkom krvácaní z maternice, nepravidelnej menštruácie, ako aj v kombinácii s estrogénmi v antikoncepcii (Norethisterone Zentiva[®]).

Norifaz 35 mg[®] tbl flm (ZF Adamed Pharma S. A.) – Rizedronát sodný 35 mg (= 32,5 mg kyseliny rizedrónovej) v 1 tbl. obalenej filmom. Bisfosfonát, kt. sa používa v th. postmenopauzovej osteoporózy a v prevencii osteoporózy mužov s vysokým rizikom fraktúr; →*bisfosfonáty*.

Normaglyc 500, 850 a 1000 mg[®] tbl flm (Jelfa SA) – Metformíniumchlorid 500, 850 a 1000 mg (= 390; 662,9 al. 780 mg metformínu) v 1 tbl. obalenej filmom; perorálne antidiabetikum; →*metformín*.

Normix 2 %[®] gru por (Alfa Wassermann S. p. A.) – Rifaximinum 1,2 g v 1 liekovke s granulitom na prípravu 60 mg suspenzie (100 mg/5 ml). Antibiotikum; →*rifaximib*.

Normix 200 mg[®] tbl obd (Alfa Wassermann S. p. A.) – Rifaximinum 200 mg v 1 obalenej tbl. Antibiotikum; →*rifaximib*.

Normodipine 5 a 10 mg[®] tbl (Gedeon Richter Plc.) – Amlodipinum 5 al. 10 mg v 1 tbl. Blokátor vápnikových kanálov, vazodilatancium, antihypertenzívum, antianginózum; →*amlodipín*.

Norprolac 25, 75 a 150 µg[®] tbl (Ferring-Léčiva, a. s.) – Quinagolidum 25, 75 al. 150 mg ako quinagolidi hydrochloridum v 1 tbl. Agonista dopamínových D₂ receptorov, inhibítor prolaktínu. Používa sa v th. hyperprolaktinémie (idiopatickej, vyvolanej mikroadenómom); →*chinagolid*.

Norsed 35 mg[®] tbl flm (sanofi-aventis Slovakia, s. r. o.) – Nátriurizedronát 35 mg (= 32,5 mg kyseliny rizedrónovej) v 1 tbl. obalenej filmom. Bisfosfonát, kt. sa používa v th. osteoporózy u žien po menopauze; →*bisfosfonáty*.

Norspan 5, 10 a 20 µg[®] emp tdm (Mundipharma) – Buprenorfinum 5, 10 al. 20 mg v 1 transdermálnej nplasti. Opioidové analgetikum, kt. sa používa v th. stredne silnej až silnej bolesti; nie je vhodný na th. akútnej bolesti; →*buprenorfin*.

Norvasc 5 a 10 mg[®] tbl (Pfizer Company) – Amlodipinum 5 al. 10 mg v 1 tbl. Blokátor vápnikových kanálov, vazodilatancium, antihypertenzívum antianginmózum; →*amlodipín*.

Norvir 80/ml a 100 mg[®] sol por, resp. cps mol (Abbott Laboratories) – Ritonavir 80 mg v 1 ml perorálneho rozt., resp. 100 mg v 1 mäkkej kapsule. Antivirotikum na systémové použitie, ktoré sa podáva v th. pacient s infekciou HIV-1 v kombinácii s inými antiretrovirotikami; →*ritonavir*.

NO-SPA 40 mg a NO-SPA Forte 80 mg[®] tbl (Chinoin Pharmaceutical & Chemical Works) – Drotaverini hydrochloridum 40 al. 80 mg v 1 tbl. Spazmolytikum, kt. sa používa v th. spazmov žlčníka a žlčových ciest, renálnej koliky, spazmoch GIT, tenznej bolesti hlavy, gynekologických afekciách, dysmenorei ap.; →*drotaverín*.

NO-SPA 40 mg/2 ml a 80 mg/4 ml[®] sol inj (Chinoin Pharmaceutical & Chemical Works) – Drotaverini hydrochloridum 20 al. 80 mg v 2, resp. 4 ml rozt. Spazmolytikum, kt. sa používa v th. spazmov žlčníka a žlčových ciest, renálnej koliky, spazmoch GIT, tenznej bolesti hlavy, gynekologických afekciách, dysmenorei ap.; →*drotaverín*.

Novalgín 500 mg[®] tbl flm (sanofi-aventis Slovakia, s. r. o.) – Metamizolum natriicum monohydricum 500 mg v 1 tbl. obalenej filmom. Analgetikum, antipyretikum; →*metamizol*.

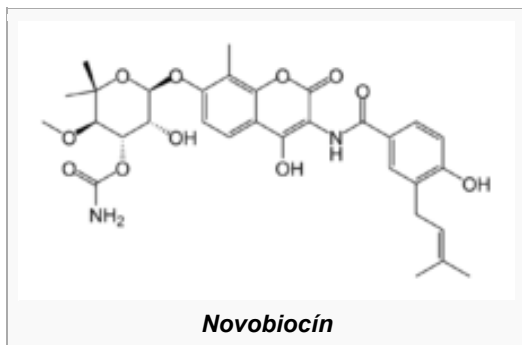
Novalgín inj[®] sol inj (Aventis Pharma Deutschland) – Metamizolum natriicum monohydricum 500 mg v 1 ml inj. rozt. Analgetikum, antipyretikum; →*metamizol*.

Noventron 4 a 8 mg[®] tbl oro (Noventis) – Ondasetron 4 al. 8 mg v 1 orodispergovateľnej tbl. Antiemetikum, kt. sa používa v th. nazey a vracania pri chemoterapii a rádioterapii a v prevencii a th. pooperačnej nauzey a vracania; →*ondasetrón*.

Noveril 240 mg[®] tbl plg (Novartis, s. r. o.) – Dibenzepini hydrochloridum 240 mg v 1 tbl. s predĺženým uvoľňovaním. Antidepresívum; →*dibenzepín*.

Noviana 0,5 mg/0,1 mg[®] tbl flm (NovoNordisk A/S o. z.) – Estradiol 0,5 mg + Noretisterónacetát 0,1 mg v 1 tbl. obalenej filmom. Kombinovaný hormónový prípravok, kt. sa používa na zmiernenie nepríjemných príznakov, ako sú návaly horúčavy, nočné potenie a suchosť pošvy pri nedostatku estrogénov, napr. v menopauze; →*estradiol*; →*noretisterón*.

novobiocín – syn. albamycín; katamycín; cathamycinum; 4-hydroxy-3-[4-hydroxy-3-(3-metylbut-2-enyl)benzamido]-8-metylkumarín-7-yl 3-O-karbamoyl-5,5-di-C-metyl- α -l-lyxofuranozid, C₃₁H₃₆N₂O₁₁, M_r 612,624; antibiotikum zo skupiny kumarínov, štruktúrou podobné kumarínovým antikoagulanciám. Je prírodným produktom *Streptomyces spheroides*. Spektrum účinnosti zahŕňa *Staphylococcus aureus*, *Streptococcus pneumoniae*, *Haemophilus influenzae*, *Neisseria* spp. Dobre sa vstrebáva po perorálnom podaní. Plazmatický t_{0,5} je ~ 1,7 – 4 hod. Používa sa pri stafylokokových infekciách. Problémom sú alergické reakcie. Môžu sa vyskytnúť ťažšie reakcie typu Stevensov-Johnsonov syndróm, trombocytopenia, hemolytická anémia. Inhibuje rast niekt. nádorových buniek, preto sa používa ako cytostatikum, najmä v kombinácii s cisplatinou, kt. má synergický účinok.

Novofem[®] tbl flm (NovoNordisk A/S o. z.) – Biela tbl.: Estradiolum hemihydricum (= 1 mg bezvodého estradiolu) + Noretisteroni acetat 1 mg. Červená tbl.: Estradiolum hemihydricum (= 1 mg bezvodého estradiolu). Kombinovaný hormónový prípravok, kt. sa podáva ako substitučná th. pri príznakoch nedostatku estrogénov u postmenopauzových žien s intaktnou maternicou, ako aj v prevencii osteoporózy u postmenopauzových žien; →*estradiol*; →*noretisterón*.

NovoMix 30 FlexPen[®] sus inj v pere a **NovoMix 30 Penfill 100 U/ml**[®] sus inj (NovoNordisk A/S o. z.) – Insulinum aspartatum/protaminum – kryštalizovaný izulínaspartát 100 U/ml v pomere 30/70; →*inzulín*.

NovoNorm 0,5; 1 a 2 mg[®] tbl (NovoNordisk A/S o. z.) – Repaglinidum 0,5; 1 al. 2 mg v 1 tbl. Perorálne antidiabetikum; →*repaglinid*.

Novo-Passit[®] sol por (Ivax Pharmaceuticals) – Herbarum extractum pro Novo-Passit fluidum (Humulus lupulus + Crataegus oxyacantha + Hypericum perforatum + Melissa officinalis + Passiflora incarnata + Sambucus nigra + Valeriana officinalis) 77,5 mg, + Gauifanesinum 40 mg v 1 ml perorálneho rozt. Sedatívum a anxiolytikum. Používa sa v ľahších formách neurastenického syndrómu, nespavosti a ako adjuvans pri vaskulárnych psychosomatických poruchách.

novorodenecká úmrtnosť – úmrtnosť spomedzi živonarodených prvých dovŕšených 29 d; člení sa na skorú novorodeneckú úmrtnosť (počas prvých 7 d života) a neskorú novorodeneckú úmrtnosť (po 7. d, ale pred dovŕšením 28 d. života).

novorodenecká perióda – obdobie, kt. sa začína pôrodom a končí sa dovŕšením 28 d po pôrode.

Novoseven 60, 120 a 240 KIU[®] plv iol (NovoNordisk A/S o. z.) – Eptacogum alfa (activatum) 60 000, 120 000 al. 240 000 IU (= 1,2; 2,4 al. 4,8 mg) v liekovke s práškom na prípravu inj. rozt. Antikoagulantium. Používa sa v th. pacientov s vrodenuou al. získanou hemofíliou s inhibítormi koagulačných faktorov (F. VIII al. F. IX) nad 10 BU al. pacientov s titrom protilátok pod 10 BU, u kt. sa očakáva vysoká odpoveď na F. VIII a IX; →*eptacogum*.

Novynette[®] tbl flm (Gedeon Richter Plc.) – Desogestrelum 0,15 mg + Ethinylestradiolum 0,02 mg v 1 tbl. obalenej filmom. Kombinovaný hormónový antikoncepčný prostriedok; →*desogestrel*; →*etinylestradiol*.

Noxafil 40 mg/ml[®] sus ora (SP Europe) – Posakonazol 40 mg v 1 ml perorálnej suspenzie. Antimykotikum na systémové použitie, triazolový derivát; →*posakonazol*.

Nozokomiálne nákazy – nemocničné nákazy, súvisiace s hospitalizáciou alebo ambulantným vyšetrením. V minulosti to boli flegmóny, eryzipel puerperálna sepsa rodičiek, tetanus a i. Neskôr to boli stafylokoky 70. – 80. rokoch min. stor. kmene z čeľade *Enterobacteriaceae* a grampozitívne koky vyvolávajúce najmä sepsu. Počnúc 90. rokoch min. stor. sa do popredia dostávajú grampozitívne koky, vyvolávajúce najmä sepsu. Z baktériových kmeňov sú to pseudomonády, enterobaktérie, klebsiely, acinetobaktérie, flavobaktérie, stafylokoky, streptokoky a i. Príčinou môžu byť aj vírusy, ktoré vyvolávajú nákazy dýchacích ciest, hnačku a so zníženou imunitou sa uplatňujú

vírusy CMV, herpetické, EBV a vírusovej hepatitídy. Môžu tu participovať aj huby a kvasinky, a to najmä pri dlhodobej aplikácii antibiotík, imunosupresív a u ľudí s oslabenou imunitou. Najčastejšou príčinou je *Candida albicans*.

NPlate 250 a 500[®] plv ino (Amogen Europe B. V.) – Romiplostim 250 al. 500 µg v 1 inj. liekovke. Antihemoriagikum; →*romiplostim*.

N-Septonex[®] plv ads (Infusia Hořatev) – Carbethopendecini bromidum 100 mg + Chlorhexidini dihydrochloridum 90 mg v 20 g zászypu. Lokálne antiseptikum, kt. sa používa na ošetrovanie drobných poranení pokožky, zaparenej kože, na doliečenie a prevenciu plesňových ochorení, po malých chir. výkonoch, na ošetrovanie malých vredov predkolenia ap.

Nurabax 600 mg[®] tbl flm (Renbaxy UK, Ltd.) – Gabapentín 600 mg v 1 tbl. obalenej filmom. Antiepileptikum; →*gabapentín*.

Nurofen Advance[®] tbl flm (Reckitt Benckiser Healthcare UK) – Ibuprofenum lysinicum 324 mg (= 200 mg ibuprofenu) v 1 tbl. obalenej filmom. Nesteroidové antireumatikum a analgetikum; →*ibuprofén*.

Nurofen Express 200 a 400 mg[®] tbl obd (Reckitt Benckiser Healthcare UK) – Ibuprofenum natricum dihydricum 256 al. 512 mg (= 200 al. 400 mg ibuprofenu) v 1 obalenej tbl. Nesteroidové antireumatikum a analgetikum; →*ibuprofén*.

Nurofen Forte[®] tbl obd (Reckitt Benckiser Healthcare UK) – Ibuprofenum 200 al. 400 mg v 1 obalenej tbl. Nesteroidové antireumatikum a analgetikum; →*ibuprofén*.

Nurofen Liquid Capsules[®] cps mol (Reckitt Benckiser Healthcare UK) – Ibuprofenum 200 mg v 1 cps. Nesteroidové antireumatikum a analgetikum; →*ibuprofén*.

Nurofen pre deti Active[®] tbl oro (Reckitt Benckiser Healthcare UK) – Ibuprofenum 100 mg v 1 orodispergovateľnej tbl. Nesteroidové antireumatikum a analgetikum; →*ibuprofén*.

Nurofen pre deti čapíky 60 a 125 mg[®] sup (Reckitt Benckiser Healthcare UK) – Ibuprofenum 60 al. 125 mg v 1 čapíku. Nesteroidové antireumatikum a analgetikum; →*ibuprofén*.

Nurofen pre deti jahoda[®] sus por (Reckitt Benckiser Healthcare UK) – Ibuprofenum 100 mg v 1 5 ml perorálnej suspenzie. Nesteroidové antireumatikum a analgetikum; →*ibuprofén*.

Nurofen Stopgrip[®] tbl flm (Reckitt Benckiser Healthcare UK) – Ibuprofenum 200 mg + Pseudoephedrini hydrochloridum 30 mg v 1 tbl. obalenej filmom. Nesteroidové antireumatikum a analgetikum kombinované s pseudoefedrínom; →*pseudoefedrín*; →*ibuprofén*.

Nutropinaq[®] sol inj (Beafor Ipsen International) – Somatotropinum 10 mg (30 IU) v 1 ml inj. rozt. Rastový hormón, kt. sa používa pri poruche rastu následkom nedostatku rastového hormónu, pri Turnerovom syndróme a pri postpubertálnej poruche rastu pri chron. renálnej insuficiencii do transplantácie obličky, ako aj ako náhrada endogénneho rastového hormónu u dospelých s deficitom rastového hormónu →*somatotropín*.

NuvaRing[®] ins vag (N. V. Organon) – Etonogestrel 11,7 mg + Etinylestradiol 2,7 mg v 1 vaginovom inzerte. Kombinovaný antikoncepčný prostriedok, kt. sa aplikuje vo forme krúžku denne počas 3 týžd.; →*etinylestradiol*; →*etonogestrel*.

Nyolol 0,1 %[®] gel oph (Novartis, s. r. o.) – Timololi hydrogenomaleas 1,37 mg (= 1 mg timololu) v 1 g gélu. Betablokátor, antiglaukomatikum; →*timolol*.

Nystatin Galwex[®] sup vag (Galvex Slovensko) – Nystatinum 100 000 IU (= 0,01808 g) v 1 čapíku. Antimykotikum; →*nystatín*.

